

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
21.12.2007
31.12.2007

Välismaalaste seadus¹

Vastu võetud 08.07.1993

[RT I 1993, 44, 637](#)

jõustumine 12.07.1993

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
18.05.1994	RT I 1994, 41, 658	10.06.1994
27.06.1995	RT I 1995, 57, 981	21.07.1995
18.02.1997	RT I 1997, 19, 306	09.07.1997
01.07.1997	RT I 1997, 53, 837	21.07.1997
24.09.1997	RT I 1997, 73, 1202	26.10.1997
21.10.1998	RT I 1998, 98, 1575	01.04.1999
15.02.1999	RT I 1999, 25, 365	01.01.2000
17.02.1999	RT I 1999, 27, 395	01.10.1999
terviktekst RT paberandjal	RT I 1999, 50, 548	
16.06.1999	RT I 1999, 54, 582	23.06.1999
21.09.1999	RT I 1999, 71, 686	01.10.1999
17.11.1999	RT I 1999, 88, 808	10.12.1999
15.12.1999	RT I 1999, 101, 900	31.12.1999
21.03.2000	RT I 2000, 25, 148	29.03.2000
11.04.2000	RT I 2000, 33, 197	04.05.2000
17.05.2000	RT I 2000, 40, 254	01.08.2000
17.01.2001	RT I 2001, 16, 68	16.02.2001
05.03.2001	RT III 2001, 7, 75	05.03.2001 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 5. märtsi 2001. a otsus nr 3-4-1-2-01 tunnistas välismaalaste seaduse § 12 lõike 4 punkti 10 ja § 12 lõike 5 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, mis ei anna võimalust teha erandit elamisloa andmiseks või pikendamiseks välismaalasele, kes on olnud või kellest on põhjust arvata, et ta on olnud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses.
06.06.2001	RT I 2001, 58, 352	12.07.2001
12.06.2002	RT I 2002, 56, 351	01.10.2002
19.06.2002	RT I 2002, 63, 387	01.09.2002
16.10.2002	RT I 2002, 90, 521	01.01.2003
20.11.2002	RT I 2002, 102, 599	01.05.2004
18.12.2002	RT I 2003, 4, 20	01.05.2003, osaliselt 01.03.2003
17.12.2003	RT I 2003, 88, 594	08.01.2004
17.12.2003	RT I 2004, 2, 2	16.01.2004
17.03.2004	RT I 2004, 19, 134	01.05.2004
14.04.2004	RT I 2004, 28, 189	01.05.2004, osaliselt 01.03.2005 ja Eesti täielikul ühinemisel Euroopa

		Liidu ühtse viisaruumiga - osaliselt 21.12.2007 ja osaliselt 30.03.2008
14.04.2004	RT I 2004, 30, 208	01.05.2004
09.06.2004	RT I 2004, 53, 369	01.01.2005
21.06.2004	RT III 2004, 20, 224	21.06.2004 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 21. juuni 2004. a otsus nr 3-4-1-9-04 tunnistab välismaalaste seaduse § 12 lõike 4 punkti 1 ja § 12 lõike 5 põhiseadusevastaseks osas, mis ei näe pädevale riigiasutusele ette kaalutusõigust elamisloa andmisest keeldumisel valeandmete esitamise tõttu.
terviktekt RT paber kandjal õiendid (RT I 2004, 61)	RT I 2004, 58, 410	
23.03.2005	RT I 2005, 20, 128	24.04.2005
13.04.2005	RT I 2005, 24, 181	11.05.2005
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
23.11.2005	RT I 2005, 65, 494	01.01.2006
14.12.2005	RT I 2005, 71, 548	08.01.2006, osaliselt 01.03.2006
14.12.2005	RT I 2006, 2, 3	01.07.2006
19.04.2006	RT I 2006, 21, 159	01.06.2006
17.05.2006	RT I 2006, 26, 191	01.08.2006
21.12.2006	RT I 2006, 63, 468	01.01.2007
18.01.2007	RT I 2007, 9, 44	01.02.2007
14.11.2007	RT I 2007, 61, 389	01.12.2007, § 12 ² lg 1 p 1 jõustub osas, mis puudutab kõrgharidustaseme riiklikult tunnustatud õppekava aluse nõuet, 01.09.2009
14.11.2007	RT I 2007, 62, 394	jõustub Eesti lõplikul ühinemisel Euroopa Liidu ühtse viisaruumiga, osaliselt 21.12.2007 ja osaliselt 30.03.2008
03.07.2012	RT I, 09.07.2012, 1	03.07.2012 - Riigikohtu üldkogu kohtuotsus tunnistab kuni 1. oktoobrini 2010 kehtinud välismaalaste seaduse § 12 ³ lg 5 koostoimes sama seaduse § 12 lg 9 p-ga 4 põhiseadusvastaseks osas, milles need keelasid ilma kaalutusõiguseta anda tähtajalise elamisloa välismaalaste seaduse § 12 ³ lg 1 p-s 3 sätestatud alusel.

EL Nõukogu 6. detsembri 2007. a otsus Schengeni *acquis*' sätete täieliku kohaldamise kohta Tšehhi Vabariigis, Eesti Vabariigis, Läti Vabariigis, Leedu Vabariigis, Ungari Vabariigis, Malta Vabariigis, Poola Vabariigis, Sloveenia Vabariigis ja Slovaki Vabariigis, artikkel 1 lõiked 1 ja 2 (avaldatud 8.12.2007, EL Teataja, L 323)

Väljavõte:

„Artikkel 1

1. I lisas osutatud Schengeni *acquis*' sätteid kohaldatakse asjaomaste liikmesriikide omavahelistes suhetes ning nende suhetes Belgia Kuningriigi, Taani Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Kreeka Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Prantsuse Vabariigi, Itaalia Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Madalmaade Kuningriigi, Austria Vabariigi, Portugali Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigiga ning samuti Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigiga alates 21. detsembrist 2007.

Sätteid, mis reguleerivad isikute kontrollimise kaotamist sisepiiridel, kohaldatakse õhupiiride suhtes alates 30. märtsist 2008.

Kõik piirangud Schengeni infosüsteemi kasutamisele asjaomastes liikmesriikides kaotatakse alates 21. detsembrist 2007.

2. II lisa osutatud Schengeni *acquis* sätteid kohaldatakse asjaomaste liikmesriikide suhetes Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga alates 21. detsembrist 2007.”

Lähtudes Eesti Vabariigi põhiseadusest tulenevatest õigustest ja vabadustest, arvestades, et rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtted ja normid on Eesti õigussüsteemi lahutamatu osa, tuginedes vajadusele tagada Eestis elavatele välismaalastele rahvusvaheliselt tunnustatud staatus ja määratleda välismaalaste kohustused, soovides luua seadusega kaitstuse tunde nii ajutiselt kui ka alaliselt Eestis elavatele välismaalastele, on vastu võetud käesolev seadus.

I. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

(1) Käesolev seadus reguleerib välismaalaste Eestisse saabumise, Eestis viibimise, elamise ja töötamise ning välismaalaste õigusliku vastutuse aluseid.

(2) Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodaniku ning nende perekonnaliikmete Eestis viibimise ja elamise aluseid reguleerib Euroopa Liidu kodaniku seadus. [RT I 2006, 26, 191- jõust. 01.08.2006]

(2¹) Rahvusvahelise kaitse saajate Eestis viibimise aluseid reguleerib välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus.

(2²) Käesoleva seaduse neljandat peatükki kohaldatakse Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodaniku perekonnaliikme suhtes. [RT I 2006, 26, 191- jõust. 01.08.2006]

(2³) Käesolevas seaduses sätestatud välismaalase Eestisse kutsuja regulatsiooni kohaldatakse Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodaniku suhtes. [RT I 2006, 26, 191- jõust. 01.08.2006]

(3) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

(4) Käesolevas seaduses sätestatud viisamenetlusele ei kohaldata haldusmenetluse seadust.

(5) Käesoleva seaduse sätteid kohaldatakse Eesti Vabariigile siduvas välislepingus toodud erisusi arvestades.

(õ) 18.01.2008 17:30

[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007]

§ 2. Haldusorgani ametnike pädevus

Käesolevast seadusest tulenevate toimingute sooritamiseks ja haldusaktide andmiseks haldusorgani nimel määrab haldusorgani juht haldusorganisiseselt ametnikud, kui seadus või selle alusel antud õigusakt ei sätesta teisiti.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 3. Välismaalane

[RT I 1998, 98, 1575- jõust. 01.04.1999]

(1) Välismaalane on käesoleva seaduse mõistes isik, kes ei ole Eesti kodanik.

(2) [Kehtetu - RT I 2006, 2, 3- jõust. 01.07.2006]

§ 4. Alaline elanik

(1) Alaline elanik on Eestis elav Eesti kodanik või Eestis elav välismaalane, kellel on pikaajalise elaniku elamisluba

(2) Alalise elaniku määratlus käesoleva seaduse tähenduses ei laiene õigusaktidele, mis on vastu võetud enne käesoleva seaduse jõustumist.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 4¹. Alaealine laps

Alaealine laps käesoleva seaduse tähenduses on alla 18-aastane isik. Alaealiseks lapseks ei loeta isikut, kes on abielus või omab eraldi perekonda või elab iseseisvat elu.

[RT I 2000, 40, 254- jõust. 01.08.2000]

§ 4². Püsiv elamine Eestis

Püsivaks Eestis elamiseks loetakse Eesti kodaniku või Eestis elamisluba omava välismaalase Eestis viibimist vähemalt 183 päeva aastas.

[RT I 2002, 56, 351- jõust. 01.10.2002]

§ 4³. Legaalne sissetulek

(1) Legaalseks sissetulekuks loetakse seaduslikult teenitud töötasu, seaduslikust äritegevusest või omandist saadavat tulu, pensioni, stipendiumi, elatist, välisriigi poolt makstavaid toetusi, samuti legaalset sissetulekut omavate perekonnaliikmete poolt tagatud ülalpidamist.

(2) Perekonnaliikme poolt tagatud ülalpidamiseks loetakse:

- 1) vanema poolt alaealise lapse ülalpidamist;
- 2) vanema poolt täisealise lapse, kes ei ole terviseseisundi või puude tõttu suuteline iseseisvalt toime tulema, ülalpidamist;
- 3) vanema poolt täisealise lapse, kes õpib täiskoormusega, ülalpidamist;
- 4) ülalpidamist abikaasa poolt;
- 5) täisealise lapse poolt vanema, kes ei ole terviseseisundi või puude tõttu suuteline iseseisvalt toime tulema, ülalpidamist.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 5. Välismaalase õigused ja kohustused

(1) Eestis viibivale välismaalasele tagatakse Eesti kodanikuga võrdsed õigused ja vabadused, kui põhiseaduses, käesolevas ja muudes seadustes või Eesti välislepingutes ei ole sätestatud teisiti.

(2) Välismaalasele kindlustatakse rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud normidest ja rahvusvahelistest tavadest tulenevad õigused ja vabadused.

(3) Eestis viibiv välismaalane on kohustatud järgima Eesti põhiseaduslikku korda ning täitma Eesti õigusakte.

§ 5¹. Välismaalase Eestisse saabumise ja Eestis viibimise seaduslikud alused

(1) Eestisse saabumiseks ja Eestis viibimiseks peab välismaalasel olema seaduslik alus. Välismaalase Eestis viibimise seaduslikud alused on:

- 1) Eesti elamisluba;
- 2) Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni, välja arvatud Eesti, pädeva asutuse poolt antud elamisluba;
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 21.12.2007 ja osaliselt 30.03.2008]
- 3) Eesti viisa;
- 4) Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni, välja arvatud Eesti, pädeva asutuse poolt antud Euroopa Liidu ühtne viisa;
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 21.12.2007 ja osaliselt 30.03.2008]
- 5) välislepingust tulenev õigus Eestis viibida;
- 6) Vabariigi Valitsuse otsusest viisanõudest loobumise kohta tulenev õigus Eestis viibida;
- 7) vahetult seadusest, kohtulahendist või haldusaktist tulenev õigus või kohustus Eestis viibida;
- 8) Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluva riigi pädeva asutuse poolt antud elamisluba või tagasisõiduviisa.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

(2) Kui välismaalane on taotlenud elamisloa kehtivusajal Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras elamisloa pikendamist või alalist elamisluba, on tema viibimine Eestis seaduslik tema taotluse läbivaatamise ajal.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

(3) Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni, välja arvatud Eesti, pädeva asutuse poolt antud elamisloa alusel võib Eestis viibida kuni 90 kalendripäeva kuue kuu jooksul.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 21.12.2007 ja osaliselt 30.03.2008]

(4) Selle välisriigi kodanik, kellega Eesti on sõlminud lepingu viisavaba liikumise kohta või kelle puhul Eesti on ühepoolselt loobunud viisanõudest, võib Eestis viibida kuni 90 kalendripäeva kuue kuu jooksul, kui välisleping ei sätesta teisiti.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

(5) Välismaalasele riikide vahel sõlmitud viisavaba liikumise lepingu või muu välislepingu, mis võimaldab välismaalasel ajutiselt Eestis viibida, või Vabariigi Valitsuse viisanõudest loobumise otsuse alusel lubatud viisavaba Eestis viibimise aega võib erandina pikendada, kohaldades viisaga määratud viibimisaja pikendamise sätteid.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

(6) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 8 nimetatud elamisloa või tagasisõiduviiisa alusel on välismaalasel lubatud Eestis viibida kuni viis kalendripäeva eesmärgiga siseneda nimetatud elamisloa või tagasisõiduviiisa andnud riiki, kui välismaalase suhtes ei esine Eestisse mittelubamise aluseks olevaid asjaolusid ning välismaalane saabub Eestisse muust riigist kui Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluvast riigist või Euroopa Liidu liikmesriigist.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 5². Menetlustoimingute sooritamise erisused

- (1) Vähemalt 15-aastane alaealine võib käesolevast seadusest tulenevaid toiminguid teha iseseisvalt.
- (2) Alaliselt välisriigis elav alaealine võib tähtajalise elamisloa ja tööloa taotluse esitada isiklikult seadusjärgse esindaja notariaalselt kinnitatud nõusolekul.
- (3) Alaliselt välisriigis elav alaealine võib esitada viisataotluse isiklikult. Viisataotluse isiklikul esitamisel võib nõuda seadusjärgse esindaja notariaalselt kinnitatud nõusolekut.
- (4) Kui käesolevast seadusest tulenevaid toiminguid sooritatakse esindaja kaudu, esitab esindaja isikut ja esindusõigust tõendava dokumendi.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 5³. Taotluse vorm ja allkirjastamine

- (1) Käesolevast seadusest tulenevate haldusaktide andmise ja toimingute sooritamise taotlemiseks peab esitama vormikohase taotluse.
- (2) Taotluse allkirjastab isik isiklikult.
- (3) Alla 15-aastase alaealise või kohtu poolt piiratud teovõimega isiku taotluse allkirjastab seadusjärgne esindaja.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 5⁴. Teavitamine

Käesolevast seadusest tulenevatest haldusaktidest ja toimingutest teavitatakse isikut, kui teavitamine on ette nähtud seaduse või selle alusel antud õigustloova aktiga, tema poolt taotluses või avalduses näidatud kontaktandmete kohaselt või Eestis registreeritud elukoha aadressil.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 5⁵. Riigilõiv

Toimingute sooritamise ja haldusaktide andmise taotluste läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

II. peatükk SISSERÄNDE PIIRARV

§ 6. Sisserände piirarv

(1) Aastane sisserände piirarv on Eestisse sisserändavate välismaalaste piirarv, mis ei tohi ületada aastas 0,05% Eesti alalisest elanikkonnast. Sisserände piirarvu kehtestab Vabariigi Valitsus. Sisserände piirarvu raames võib siseminister kehtestada määrusega piirarvu jagunemise elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi, samuti ajalise jaotuse aasta piires. Sisserände piirarvu täitumise arvutamisel ei arvestata isikuid, kellel on õigus asuda Eestisse väljaspool sisserände piirarvu või kelle suhtes sisserände piirarv ei kehti.

(2) Igal eestlasel on õigus asuda Eestisse väljaspool sisserände piirarvu.

(2¹) Sisserännu piirarvu alla ei arvata:

1) Eesti kodaniku ja Eestis elamisloa alusel elava välismaalase abikaasat, kellele antakse elamisluba § 12 2. lõike alusel;

2) Eesti kodaniku ja Eestis elamisloa alusel elava välismaalase alaealist ja täisealist last, vanemat ja vanavanemat ning eestkostetavat, kellele antakse elamisluba § 12 1. lõike punkti 3 alusel.

(3) Sisserände piirarv ei kehti Ameerika Ühendriikide ja Jaapani kodanike suhtes.

(4) Siseminister võib majandus- ja kommunikatsiooniministri, rahandusministri, kultuuriministri või haridus- ja teadusministri motiveeritud ettepaneku alusel arvata sisserände piirarvu alt välja konkreetse isiku, kelle Eestisse saabumine on vajalik, lähtudes riiklikust huvist majanduse, hariduse, teaduse või kultuuri arendamisel.

[RT I 2003, 88, 594- jõust. 08.01.2004]

III. peatükk

[Kehtetu - RT I 1999, 25, 365- jõust. 01.01.2000]

IV. peatükk VIISA

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 9. [Kehtetu - RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10. Viisa mõiste

Viisa on välismaalasele antav luba Eestisse sisenemiseks vastavalt riigipiiri seaduses sätestatule ja Eestis ajutiseks viibimiseks vastavalt viisaga määratud tingimustele, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10¹. Viisaga kindlaks määratavad tingimused

(1) Viisaga määratakse kindlaks järgmised tingimused:

1) kehtivusaeg – ajavahemik, mille jooksul viisa kehtib ühe-, kahe- või mitmekordseks Eestisse sisenemiseks, Eestis viibimiseks ja Eestist lahkumiseks;

2) viibimisaeg – päevade arv, mille kestel võib välismaalane viisa kehtivusajal kuue kuu jooksul Eestis viibida; [RT I 2005, 65, 494- jõust. 01.01.2006]

3) kordsus – viisa kehtivusaja jooksul välismaalasele Eestisse sisenemiste lubatud arv;

4) territoriaalne kehtivus – ühe või mitme Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluva riigi territoorium või selle osa, kus välismaalane võib viibida tingimusel, et viisaruumi sisenetakse ja seal lahkutakse territoriaalse kehtivusega määratud riigi territooriumi kaudu.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. osaliselt 21.12.2007 ja osaliselt 30.03.2008]

(2) Välismaalane on kohustatud Eestisse saabumise, Eestis viibimise ja Eestist lahkumise puhul järgima viisaga määratud tingimusi.

§ 10². Viisa kehtivus

(1) Ühekordse viisa kehtivus lõpeb:

1) viisa kehtivusaja lõppemisel;

2) viibimisaja lõppemisel, kui viisa kehtivusaeg ei lõpe varem;

3) välismaalase Eestist lahkumisel;

4) viibimisaja ennetähtaegsel lõpetamisel;

5) viisa kehtetuks tunnistamisel.

(2) Mitmekordse viisa kehtivus lõpeb:

1) viisa kehtivusaja lõppemisel;

2) välismaalasele viisaga lubatud Eestisse sisenemiste arvu täitumisest arvates viisaga määratud viibimisaja lõppemisel, kui viisa kehtivusaeg ei lõpe varem;

3) välismaalasele viisaga lubatud Eestisse sisenemiste arvu täitumisest arvates viisaga määratud viibimisaja lõppemisel, kui välismaalane ei lahku Eestist varem;

4) välismaalasele viisaga lubatud Eestisse sisenemiste arvu täitumisest arvates välismaalase Eestist lahkumisel, kui viibimisaeg või kehtivusaeg ei lõpe varem;

5) viisa kehtetuks tunnistamisel.

(3) Hiljemalt viisa kehtivuse lõppemise ajaks on välismaalane kohustatud Eestist lahkuma.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10³. Viisa liigid

Viisa liigid on:

- 1) lennujaama transiitviisa (liik A);
- 2) transiitviisa (liik B);
- 3) lühiajaline viisa (liik C);
- 4) pikaajaline viisa (liik D).

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10⁴. Lennujaama transiitviisa

(1) Lennujaama transiitviisa (liik A) võib anda välismaalasele sisenemiseks Eesti lennujaama rahvusvahelisse transiiditsooni, seal viibimiseks ja sealt lahkumiseks järgmisesse transiitriiki või sihtriiki, kuhu välismaalasel on õiguslik alus siseneda.

(2) Lennujaama transiitviisa võib anda kehtivusajaga kuni kolm kuud.

(3) Lennujaama transiitviisa ei anna õigust Eestisse sisenemiseks ja Eestis viibimiseks.

(4) Lennujaama transiitviisat ei pea olema välismaalasel:

- 1) kes on rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooniga ühinenud riigi kodanikust lennukimeeskonnaliige;
- 2) kellel on kehtiv diplomaatiline pass, ametipass või teenistuspass;
- 3) kellel on Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi, Ameerika Ühendriikide, Andorra, Jaapani, Kanada, Monaco või San Marino pädeva asutuse poolt antud elamisluba, mis annab tingimusteta tagasipöördumise õiguse.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10⁵. Transiitviisa

(1) Transiitviisa (liik B) võib anda välismaalasele ühe- või kahekordseks Eestist läbisõiduks järgmisesse transiitriiki või sihtriiki, kuhu välismaalasel on õiguslik alus siseneda.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

(2) Transiitviisa võib anda kehtivusajaga kuni kolm kuud.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

(3) Transiitviisaga võib määrata viibimisaja kuni viis kalendripäeva järjest.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

(4) Transiitviisa võib anda välismaalasele enam kui kahekordseks Eestist läbisõiduks järgmisesse transiitriiki või sihtriiki, kuhu välismaalasel on õiguslik alus siseneda juhul, kui see on vajalik ameti-, teenistus- või muude kohustuste täitmiseks.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

(5) Käesoleva paragrahvi 4. lõikes nimetatud viisa võib anda kehtivusajaga kuni kuus kuud.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

(6) Kui transiitviisa antakse humanitaarsetel kaalutlustel, riiklikest huvidest lähtuvalt või rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks välismaalasele, kes ei vasta viisa andmise nõuetele või riiki sisenemise, riigis viibimise või riigist lahkumise tingimustele, piiratakse viisa territoriaalset kehtivust Eesti Vabariigi territooriumiga. Kokkuleppel Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluva liikmesriigiga võib nimetatud territooriumit selle liikmesriigi territooriumi võrra laiendada. (õ) 18.01.2008 17:30

[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007]

§ 10⁶. Lühiajaline viisa

(1) Lühiajalise viisa (liik C) võib anda välismaalasele ühe- või mitmekordseks Eestisse sisenemiseks ja Eestis viibimiseks.

[RT I 2005, 65, 494- jõust. 01.01.2006]

(2) Ühekordse lühiajalise viisa võib anda kehtivusajaga kuni kuus kuud.

[RT I 2005, 65, 494- jõust. 01.01.2006]

(3) Mitmekordse lühiajalise viisa võib anda kehtivusajaga kuni viis aastat.

[RT I 2005, 65, 494- jõust. 01.01.2006]

(4) Ühekordse lühiajalise viisa võib anda viibimisajaga kuni 90 kalendripäeva.

[RT I 2005, 65, 494- jõust. 01.01.2006]

(5) Mitmekordse lühiajalise viisa võib anda viibimisajaga kuni 90 kalendripäeva kuue kuu jooksul, mida arvestatakse esimesest riiki sisenemise kalendripäevast arvates.

[RT I 2005, 65, 494- jõust. 01.01.2006]

(6) Ühekordse lühiajalise viisa viibimisajaga kuni viis kalendripäeva võib anda välismaalasele Eestisse sisenemiseks ja Eestis viibimiseks turismiteenuse või meelelahutusteenuse kasutamise eesmärgil, kui tema majanduslik olukord võimaldab täita käesoleva seaduse § 10¹⁶ 3. lõikes ja § 16¹ 1. lõikes nimetatud kohustusi. Sel juhul ei pea välismaalasel olema käesoleva seaduse §-s 10¹⁶ nimetatud kutsujat.

[RT I 2005, 65, 494- jõust. 01.01.2006]

(7) Kui lühiajaline viisa antakse humanitaarsetel kaalutlustel, riiklikest huvidest lähtuvalt või rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks välismaalasele, kes ei vasta viisa andmise nõuetele või riiki sisenemise, riigis viibimise või riigist lahkumise tingimustele, piiratakse viisa territoriaalset kehtivust Eesti Vabariigi territooriumiga. Kokkuleppel Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluva liikmesriigiga võib nimetatud territooriumit selle liikmesriigi territooriumi võrra laiendada.

(õ) 18.01.2008 17:30

[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007]

§ 10⁷. Pikaajaline viisa

(1) Pikaajalise viisa (liik D) võib anda ühe- või mitmekordseks Eestisse sisenemiseks ja Eestis viibimiseks välismaalasele, kes on:

- 1) Välisministeeriumi akrediteeritud välismaist massiteabevahendit esindav ajakirjanik;
- 2) Eesti aukonsul;
- 3) enne viisa taotlemist registreerinud oma lühiajalise Eestis töötamise käesoleva seaduse § 13² kohaselt; 3¹) välislepingus määratud isik, välislepingus sätestatud tingimustel;
- 4) käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud isiku abikaasa, alaealine laps või täisealine laps, kes ei ole tervises seisundi või puude tõttu suuteline iseseisvalt toime tulema, kui ta saabub Eestisse koos nimetatud isikuga või Eestisse nimetatud isiku juurde.

(2) Pikaajalise viisa võib anda kehtivusajaga kuni kaksteist kuud, kui käesolev seadus või välisleping ei sätesta teisiti.

(3) Pikaajalise viisa võib anda kuni kuuekuulise viibimisajaga, kui välisleping ei sätesta teisiti.

(4) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 3 nimetatud välismaalasele võib anda pikaajalise viisa, millega lubatud ühe- või mitmekordne viibimisaeg kokku ei tohi ületada kuut kuud.

(5) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 3 nimetatud isiku abikaasale, alaealisele lapsele või täisealisele lapsele, kes ei ole tervises seisundi või puude tõttu suuteline iseseisvalt toime tulema, antakse viisa samadel tingimustel kui nimetatud isikule.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 10⁸. Diplomaatiline ja teenistusviisa

(1) Ametiasjus Eestist läbisõitvale või Eestisse lähetatud välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooni diplomaatilist staatust omavale isikule võib anda diplomaatilise viisa B- või C-liiki viisana.

(2) Ametiasjus Eestisse lähetatud isikule, kellele tagatakse Eesti rahvusvaheliste kohustuste või välislepingu alusel Eesti territooriumil diplomaatiline puutumatus ja eesõigused, võib anda diplomaatilise viisa C-liiki viisana.

(3) Välisriigi diplomaatilise esinduse ja konsulaarasutuse ning rahvusvahelise organisatsiooni esinduse Eestisse akrediteeritud personalile, nende perekonnaliikmetele ja erapersonalile võib Välisministeerium anda mitmekordse diplomaatilise või teenistusviisa D-liiki viisana kehtivusajaga ja viibimisajaga kuni akrediteerimisaja lõppemiseni.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10⁹. Viisa andmise tingimused

(1) Viisa võib anda välismaalasele:

- 1) kellel on kehtiv ja Eesti poolt tunnustatud reisidokument;
- 2) kui on tõendatud tema kavandatava Eestis viibimise eesmärk ja põhjus ja need on kooskõlas välismaalase ajutist Eestis viibimist reguleerivates õigusaktides sätestatuga;
- 3) kui on tõendatud, et tema majutus- ja viibimiskulud on Eestis viibimise ajal kaetud;
- 4) kui ta tõendab kavatsust lahkuda Eestist hiljemalt viibimisaja lõppemisel;

5) kui on tõendatud, et tema kulud tagasipöördumiseks oma päritolumaale või Eestist lahkumiseks mõnda teise riiki, kuhu tal on õiguslik alus siseneda, on kaetud;

6) kellel on kehtiv tervisekindlustusleping, mis tagab tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise viisa kehtivusajal.

(2) Tervisekindlustuslepingut ei pea olema käesoleva seaduse §-s 17¹ sätestatud juhtudel või kui välismaalase ravikulud tasub muu riik või rahvusvaheline organisatsioon.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10¹⁰. Viisa andmisest keeldumise alused

(1) Viisat ei anta, kui:

- 1) välismaalane ei vasta käesoleva seaduse §-s 10⁹ sätestatud viisa andmise tingimustele;
- 2) välismaalane on viisa taotlemisel esitanud valeandmeid või võltsitud dokumente;
- 3) välismaalase suhtes kehtib sissesõidukeeld;
- 4) välismaalase suhtes esineb mõni sissesõidukeelu kohaldamise aluseks olev asjaolu;
- 5) on kahtlus, et välismaalase Eestisse saabumine võib ohustada avalikku korda, ühiskondlikku turvalisust või riigi julgeolekut;
- 6) välismaalane ei ilmu konsulaarametniku kutsel välisesindusse selgituste andmiseks viisa taotlemisel tähtsust omavate asjaolude kohta või täiendavaks isiku tuvastamiseks;
- 7) ilmnevad muud viisa andmist välistavad asjaolud.

(1¹) Viisat ei anta, kui välismaalase suhtes on Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluva riigi poolt kohaldatud ja Schengeni konventsiooni kohaselt Schengeni infosüsteemi kantud Schengeni sissesõidukeeld. Erandina võib nimetatud välismaalasele anda viisa, mille territoriaalne kehtivus piirdub Eesti Vabariigi territooriumiga, kui välismaalase Eestisse saabumine on vajalik humanitaarsetel kaalutlustel, riiklikes huvides või rahvusvahelise kohustuse tõttu. Kokkuleppel teise Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluva liikmesriigiga võib nimetatud territooriumit selle liikmesriigi territooriumi võrra laiendada. (õ) 18.01.2008 17:30

[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007]

(2) Viisa andmisest võib keelduda, kui:

- 1) välismaalane on Eestis viibinud kauem kui 90 kalendripäeva viisataotluse esitamisele eelnenud kuue kuu jooksul;
- 2) välismaalane on Eestis toime pannud süüteo;
- 3) välismaalasel on Eestis toimepandud süüteo eest mõistetud rahaline karistus tasumata;
- 4) on kahtlus, et välismaalase Eestisse saabumise eesmärk ei vasta väidetavale eesmärgile;
- 5) on kahtlus, et välismaalane ei lahku viisa lõppemise järel Eestist;
- 6) on kahtlus, et välismaalane võib rikkuda viisa tingimusi;
- 7) välismaalase usaldusväärsuses on põhjust kahelda;
- 8) viisa taotlemine ei ole põhjendatud;
- 9) välismaalasele viisa andmist ei kooskõlasta siseministri määratud Siseministeeriumi valitsemisala asutus;
- 10) ilmnevad muud viisa andmist välistavad asjaolud.

(3) Viisa andmisest keeldumist ei põhjendata.

[RT I 2005, 65, 494- jõust. 01.01.2006]

§ 10¹¹. Viisa taotlemine Eesti välisesinduses

(1) Välismaalane esitab viisa taotlemiseks viisataotluse Eesti välisesindusele, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

(2) Välismaalane võib viisataotluse Eesti välisesindusele esitada posti teel, kui selles riigis, kus välismaalane püsivalt viibib, puudub Eesti välisesindus.

(3) Viisataotluse Eesti välisesindusele võib esitada esindaja kaudu.

(4) Kui välismaalase esindajaks on asukohariigi valitsusasutuse või kohaliku omavalitsuse asutuse, välisesinduse või rahvusvahelise organisatsiooni kuller, ei pea ta esitama välismaalase esindamise õigust tõendavat dokumenti.

(5) Konsulaarametniku nõudmisel on viisa taotleja kohustatud ilmuma isiklikult välisesindusse selgituste andmiseks viisa taotlemisel tähtsust omavate asjaolude kohta või täiendavaks isiku tuvastamiseks.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10¹². Viisa andmine Eesti välisesinduses

(1) Viisa andmise või andmisest keeldumise otsustab konsulaarametnik.

(2) Konsulaarametnik on kohustatud viisa andmise kooskõlastama siseministri määratud Siseministeeriumi valitsemisala asutustega Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras. Juhul kui siseministri määratud Siseministeeriumi valitsemisala asutus ei kooskõlasta viisa andmist, peab konsulaarametnik viisa andmisel oma otsust viisaregistris põhjendama.

(3) Konsulaarametnik otsustab viisa andmise või viisa andmisest keeldumise viisataotluses esitatud andmete ja viisataotlusele lisatud dokumentide, samuti muude isiku suhtes teada olevate asjaolude põhjal.
[RT I 2005, 65, 494- jõust. 01.01.2006]

§ 10¹³. Viisa taotlemine piiripunktis

(1) Viisat võib piiripunktis taotleda välismaalane:

- 1) kellel ei olnud võimalik objektiivsetest asjaoludest tulenevalt taotleda viisat Eesti välisesinduses;
- 2) kes on laevapere liige, kui tema viisa taotlemise eesmärgiks on Eesti sadamas asuval laeval laevapere liikmena töötamise alustamine või lõpetamine või tööle asumine teisele Eesti sadamas asuvale laevale;
- 3) kes taotleb viisa andmist humansetel kaalutlustel;
- 4) kes saabub Eestisse lähtuvalt riiklikest huvidest Vabariigi Valitsuse liikme kutsel;
- 5) kes taotleb viisa andmist Eesti rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks.

(2) Viisa taotlemisel piiripunktis esitab taotleja viisataotluse isiklikult või esindaja kaudu.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10¹⁴. Viisa andmine piiripunktis

(1) Üldjuhul piiripunktis viisat ei anta.

(2) Piiripunktis erandina viisa andmise või andmisest keeldumise otsustab Piirivalveameti peadirektor. Piirivalveameti peadirektor võib volitada kõrgemat piirivalveametnikku otsustama viisa andmist või viisa andmisest keeldumist käesoleva seaduse § 10¹³ 1. lõike punktides 1, 2 või 3 nimetatud välismaalasele.
[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

(3) Piiripunktis erandina diplomaatilise viisa andmise või andmisest keeldumise otsustab välisminister. Välisminister võib volitada Välisministeeriumi kõrgemat ametnikku otsustama diplomaatilise viisa andmist või diplomaatilise viisa andmisest keeldumist.

(4) Piiripunktis võib anda:

- 1) ühekordse transiitviisa viibimisajaga kuni viis kalendripäeva;
- 2) ühekordse lühiajalise viisa viibimisajaga kuni 15 kalendripäeva.

(5) Käesoleva seaduse § 10¹³ 1. lõike punktides 1 ja 2 nimetatud välismaalasele võidakse piiripunktis anda viisa, kui:

- 1) ta vastab käesoleva seaduse §-s 10⁹ sätestatud viisa andmise tingimustele;
- 2) tema suhtes ei esine käesoleva seaduse §-s 10¹⁰ sätestatud viisa andmisest keeldumise aluseks olevaid asjaolusid;
- 3) ta tõendab ettenägematuid ja tungivaid asjaolusid Eestisse sisenemiseks.

(5¹) Välismaalasele, kes ei vasta käesoleva paragrahvi 5. lõikes nimetatud tingimustele, võib piiripunktis anda erandina viisa siseministri otsusel, kui see on vajalik humansetel kaalutlustel, riiklikest huvidest lähtuvalt või rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks.

[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

(6) Käesoleva seaduse § 10¹³ 1. lõike punktis 3 nimetatud välismaalane peab nõudmisel esitama dokumendid, mis tõendavad humanseid asjaolusid.

(7) Viisa andmine või andmisest keeldumine otsustatakse viisataotluses esitatud andmete ja viisataotlusele lisatud dokumentide, samuti muude isiku suhtes teada olevate asjaolude põhjal.

§ 10¹⁵. Viisa andmise vormistamine

Viisa andmine vormistatakse viisakleebise kandmisega välismaalase reisidokumenti või reisidokumendi vahelehele.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10¹⁶. Välismaalase Eestisse kutsumine

(1) Välismaalase Eestisse kutsujaks (edaspidi käesolevas peatükis *kutsuja*) võib olla:

- 1) püsivalt Eestis viibiv teovõimeline Eesti kodanik;
- 2) elamisluba või elamisõigust omav ja püsivalt Eestis viibiv teovõimeline välismaalane;
- 3) riigi või kohaliku omavalitsuse asutus;
- 4) Eestis seadusega ettenähtud registrisse kantud juriidiline isik.

(2) Välismaalase Eestisse kutsumiseks peab kutsuja vormistama viisakutse.

(3) Viisakutsega võtab kutsuja kohustuse võtta välismaalane Eestis vastu, tagada tema majutamine, kanda tema Eestis viibimise ja Eestist lahkumise kulud, sealhulgas transpordikulud, mis kantakse seoses välismaalase Eestist väljasaatmisega.

(4) Kui kutsujaks on füüsiline isik, peab ta omama Eestis registreeritud elukohta.

(5) Kui füüsilisest isikust kutsuja kavatses majutada välismaalase oma eluruumis, peab ta Kodakondsus- ja Migratsiooni ameti nõudmisel tõendama majutamiseks sobiliku eluruumi olemasolu.

[RT I 2006, 26, 191- jõust. 01.08.2006]

§ 10¹⁷. Viisakutse esitamine

(1) Kui kutsuja on füüsiline või eraõiguslik juriidiline isik, esitatakse viisakutse Kodakondsus- ja Migratsiooni ametile kinnitamiseks.

(2) Riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse viisakutse allkirjastab riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse juht.

(3) Juriidilise isiku viisakutse allkirjastab juriidilise isiku nimel allkirjaõigust omav isik, kes peab olema teovõimeline Eesti kodanik või Eestis elamisloa või elamisõiguse alusel viibiv teovõimeline välismaalane.

(4) Viisakutse on viisa taotlemiseks kehtiv kuus kuud selle kinnitamise päevast arvates.

[RT I 2006, 26, 191- jõust. 01.08.2006]

§ 10¹⁸. Viisakutse kinnitamine või sellest keeldumine

(1) Viisakutse kinnitamise või selle kinnitamisest keeldumise otsustab Kodakondsus- ja Migratsiooni amet.

(2) Viisakutse kinnitamisest keeldutakse, kui:

1) käesoleva seaduse §-s 10¹⁶ sätestatud välismaalase Eestisse kutsumise või §-s 10¹⁷ sätestatud viisakutse esitamise tingimused ei ole täidetud;

2) viisakutses või viisakutse kinnitamisel on esitatud valeandmeid või viisakutsele lisatud dokumendid on võltsitud;

3) kutsutava välismaalase eeldatavad Eestis viibimise ja Eestist lahkumise kulud ületavad kutsuja viimase kuue kuu legaalse sissetuleku, millest on maha arvatud perekonna toimetuleku piir kroonides sama ajavahemiku kohta;

4) kutsuja on keeldunud Kodakondsus- ja Migratsiooni ameti poolt nõutud dokumentide ja andmete esitamisest;

5) kutsuja on varem täitmata jätnud käesoleva seaduse § 10¹⁶ 3. lõikes nimetatud kohustuse;

6) kutsuja suhtes on algatatud pankrotimenetlus või välja kuulutatud pankrot;

7) kutsuja suhtes on alustatud kriminaalmenetlust karistusseadustiku sätte alusel, mille sanktsioon näeb ette vabadusekaotuse;

8) kutsujat on karistatud vangistusega ja karistus on pööratud täitmisele;

9) kutsuja usaldusväärsuses või välismaalase Eestisse kutsumise motiivides on põhjust kahelda;

10) välismaalase puhul, keda kutsuja soovib Eestisse kutsuda, esineb viisa andmisest keeldumise aluseks olev asjaolu.

(3) Kui kutsuja majanduslik olukord võimaldab ilmselgelt kanda kutsutava välismaalase eeldatavad Eestis viibimise ja Eestist lahkumise kulud, võib Kodakondsus- ja Migratsiooni amet jätta käesoleva paragrahvi 2. lõike punkti 3 kohaldamata.

(4) Kodakondsus- ja Migratsiooni amet otsustab viisakutse kinnitamise või kinnitamisest keeldumise viisakutse esitatud andmete ja viisakutsele lisatud dokumentide, samuti muude kutsuja või kutsutava välismaalase suhtes teada olevate asjaolude põhjal.

(5) Kutsuja kirjalikul taotlusel põhjendab Kodakondsus- ja Migratsiooni amet viisakutse kinnitamisest keeldumist kirjalikult.

(6) Viisakutse kinnitamisest keeldumist ei põhjendata, kui viisakutset ei kinnitata käesoleva paragrahvi 2. lõike punktis 9 või 10 nimetatud asjaolu tõttu.

(7) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet tunnistab kinnitatud viisakutse kehtetuks, kui enne välismaalasele viisa andmist ilmnevad asjaolud, mis oleksid olnud aluseks viisakutse kinnitamisest keeldumiseks.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10¹⁹. Viibimisaja pikendamine

(1) Viisaga määratud viibimisaega üldjuhul ei pikendata.

(2) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet võib erandina viibimisaega pikendada, kui:

1) viibimisaja pikendamist toetab lähtuvalt riiklikest huvidest Vabariigi President, Riigikogu juhatus liige, Vabariigi Valitsuse liige, õiguskantsler, riigikontrolör, Riigikohtu esimees või kaitseväge juhataja;
[RT I 2006, 63, 468- jõust. 01.01.2007]

2) on ilmnenud asjaolu, mis ei olnud enne viisa alusel Eestisse saabumist välismaalasele teada, või uus asjaolu, mis tekkis pärast viisa andmist ja välismaalase Eestisse saabumist.

(3) Käesoleva paragrahvi 2. lõike punktis 2 nimetatud asjaoludena käsitatakse vääramatut jõudu (*forcemajeure*), meditsiinilisi, humaanseid, tõsiseid kutsealaseid või isiklike põhjusi, mis eeldavad välismaalase jätkuvat Eestis viibimist või takistavad tema Eestist lahkumist.

(4) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet otsustab viibimisaja pikendamise või pikendamisest keeldumise viibimisaja pikendamise taotluses esitatud andmete ja viibimisaja pikendamise taotlusele lisatud dokumentide, samuti muude välismaalase suhtes teada olevate asjaolude põhjal.

(5) Viibimisaja pikendamise taotluse esitamine ei ole välismaalase Eestis viibimise seaduslikuks aluseks ega lükka tema Eestist lahkumise kohustuse täitmist edasi.

§ 10²⁰. Viibimisaja pikendamise taotluse esitamise tähtaeg

(1) Viibimisaja pikendamise taotlus tuleb esitada hiljemalt kolm tööpäeva enne viibimisaja lõppemist.

(2) Välismaalane võib erandina esitada viibimisaja pikendamise taotluse käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud tähtajast hiljem, kuid hiljemalt viibimisaja viimasel päeval, kui välismaalane tõendab, et viibimisaja pikendamise taotlemise põhjus ilmnes või tekkis pärast nimetatud tähtaega.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10²¹. Viibimisaja pikendamise taotlemine

(1) Viibimisaja pikendamise taotlemiseks peab välismaalane või tema esindaja ilmuma isiklikult Kodakondsus- ja Migratsiooniametisse.

(2) Viibimisaja pikendamise taotlemiseks tuleb esitada viibimisaja pikendamise taotlus.

(3) Viibimisaja pikendamist taotleval välismaalasel peab olema tervisekindlustusleping, mis tagab tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise Eestis viibimise ajal. Tervisekindlustuslepingut ei pea olema käesoleva seaduse §-s 17¹ sätestatud juhtudel või kui nimetatud kulud tasub muu riik või rahvusvaheline organisatsioon.

(4) Viibimisaja pikendamise taotlemisel peab välismaalane tõendama käesoleva seaduse § 10¹⁹ 2. lõike punktis 2 nimetatud asjaolusid.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10²². Viibimisaja pikendamisest keeldumine

(1) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet keeldub viibimisaja pikendamisest, kui:

1) välismaalase suhtes esineb käesoleva seaduse §-s 10¹⁰ sätestatud viisa andmisest keeldumise aluseks olev asjaolu;

2) viibimisaja pikendamise taotlus ei ole esitatud tähtaegselt;

3) viibimisaja pikendamise taotlemisel on esitatud valeandmeid või võltsitud dokumente;

4) välismaalane ei esita Kodakondsus- ja Migratsiooniameti nõudmisel ja määratud tähtajaks andmeid ja dokumente;

5) on kahtlus, et välismaalase viibimisaja pikendamise eesmärk ei vasta tegelikule Eestis jätkuva viibimise eesmärgile;

6) välismaalase viibimisaja pikendamise taotlus ei ole põhjendatud;

7) välismaalase või kutsuja usaldusväärsus on põhjust kahelda;

8) välismaalase reisidokument ei vasta kehtestatud nõuetele;

9) välismaalasel puudub kehtiv reisidokument;

10) esinevad muud viibimisaja pikendamist välistavad asjaolud.

(2) Viibimisaja pikendamise keeldumist ei põhjendata.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10²³. Viibimisaja pikendamise vormistamine

(1) Viibimisaja pikendamise vormistab Kodakondsus- ja Migratsiooniamet viisakleebise kandmisega välismaalase reisidokumenti.

(2) Viibimisaja pikendamise vormistamiseks peab taotleja või tema esindaja ilmuma isiklikult Kodakondsus- ja Migratsiooniametisse.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10²⁴. Viibimisaja ennetähtaegne lõpetamine

(1) Viibimisaja ennetähtaegsel lõpetamisel lühendatakse viisaga lubatud viibimisaega ühekordselt.

(2) Viibimisaja võib ennetähtaegselt lõpetada ka käesoleva seaduse § 5¹ 1. lõike punktides 5 ja 6 nimetatud alusel Eestis viibiva välismaalase puhul.

(3) Viibimisaja lõpetab ennetähtaegselt Välisministeerium, Kodakondsus- ja Migratsiooniamet, Piirivalveamet või siseministri poolt määratud politseiasutus.

(4) Viibimisaja võib ennetähtaegselt lõpetada igal ajal enne välismaalase Eestisse saabumist, piiripunktis või välismaalase Eestis viibimise ajal.

(5) Viibimisaja võib ennetähtaegselt lõpetada, kui:

- 1) välismaalasel või tema Eestisse kutsujal puuduvad nõutavad piisavad rahalised vahendid välismaalase Eestis viibimise ja Eestist lahkumise kulude kandmiseks või välismaalase majutuse tagamiseks;
- 2) välismaalase tervisekindlustusleping lõpeb enne lubatud viibimisaja lõppemist;
- 3) viibimisaja andmise või pikendamise põhjuseks olnud asjaolu on ära langenud või lõppenud.

(5¹) Viibimisaeg lõpetatakse ennetähtaegselt, kui välismaalase suhtes on kohaldatud sissesõidukeeldu. (õ) 18.01.2008 17:30
[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007]

(5²) Viibimisaeg lõpetatakse ennetähtaegselt, kui Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluva riigi poolt on välismaalase suhtes kohaldatud sissesõidukeeldu ja andmed selle kohta on Schengeni konventsiooni kohaselt kantud Schengeni infosüsteemi. Viibimisaega ei lõpetata ennetähtaegselt, kui välismaalase Eestis viibimine on vajalik humanitaarsetel kaalutlustel, riiklikes huvides või rahvusvahelise kohustuse tõttu. (õ) 18.01.2008 17:30
[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007]

(6) Mitmekordse viisaga lubatud viibimisaja ennetähtaegne lõpetamine ei lõpeta viisa kehtivusaega.

(7) Käesoleva seaduse § 5¹ 1. lõike punktides 5 ja 6 nimetatud alusel Eestis viibiva välismaalase viibimisaja võib ennetähtaegselt lõpetada ka § 10²⁵ 4. lõikes nimetatud asjaolu ilmnemisel.

(8) Viibimisaja ennetähtaegset lõpetamist ei põhjendata.

(9) Viibimisaja ennetähtaegsel lõpetamisel enne välismaalase Eestisse saabumist või piiripunktis välismaalast Eestisse ei lubata ja ta saadetakse tagasi riigipiiri seaduses sätestatud korras.

(10) Viibimisaja ennetähtaegsel lõpetamisel on välismaalane kohustatud viivitamata Eestist lahkuma. Lahkumiskohustus võidakse viivituse tahta väljasõidukohustuse ja sissesõidukeeldu seaduses sätestatud korras.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10²⁵. Viisa kehtetuks tunnistamine

(1) Viisa kehtetuks tunnistamisel lõpetatakse ennetähtaegselt viisa kehtivusaeg.

(2) Viisa tunnistab kehtetuks Välisministeerium, Kodakondsus- ja Migratsiooniamet, Piirivalveamet või siseministri poolt määratud politseiasutus.

(3) Viisa võib kehtetuks tunnistada igal ajal enne välismaalase Eestisse saabumist, piiripunktis või välismaalase Eestis viibimise ajal.

(4) Viisa tunnistatakse kehtetuks, kui:

- 1) pärast viisa andmist ilmneb või tekib asjaolu, mis on viisa andmisest keeldumise aluseks;
- 2) viisa andmise põhjuseks olnud asjaolu on oluliselt muutunud või ära langenud;
- 3) välismaalase suhtes ilmneb sissesõidukeelu kohaldamise või sissesõidukeeldu kohaldamata riiki mittelubamise aluseks olev asjaolu;
- 4) välismaalane töötab Eestis seadusliku aluseta;
- 5) välismaalane on Eestis viibides toime pannud süüteo;
- 6) ilmnevad muud viisa kehtetuks tunnistamise alused.

(4¹) Viisa tunnistatakse kehtetuks, kui välismaalase suhtes on kohaldatud sissesõidukeeldu.

(õ) 18.01.2008 17:30

[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007]

(4²) Viisa tunnistatakse kehtetuks, kui Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluva riigi poolt on välismaalase suhtes kohaldatud sissesõidukeeldu ja andmed selle kohta on Schengeni konventsiooni kohaselt kantud Schengeni infosüsteemi. Viisat ei tunnistata kehtetuks, kui välismaalase Eestis viibimine on vajalik humanitaarsetel kaalutlustel, riiklikes huvides või rahvusvahelise kohustuse tõttu. (õ) 18.01.2008 17:30
[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007]

(5) Viisa kehtetuks tunnistamist ei põhjendata.

(6) Kui välismaalane saabus Eestisse füüsilise või juriidilise isiku kutsel, loetakse viisa kehtetuks tunnistamine välismaalasele teatavaks tehtuks tema Eestisse kutsuja teavitamisega.

(7) Viisa kehtetuks tunnistamisel on Eestis viibiv välismaalane kohustatud viivitamata Eestist lahkuma. Lahkumiskohustus võidakse viivitusega täita väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10²⁶. Viisaregister

(1) Viisataotluste, viisakutsete ja viibimisaja pikendamise taotluste ning viisa andmise, andmisest keeldumise, viibimisaja pikendamise, pikendamisest keeldumise, viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise, viisa kehtetuks tunnistamise ning ajutiselt riiki saabuvate ja ajutiselt riigis viibivate välismaalaste piiriületuste kohta peetakse riiklikku viisaregistrit.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud riikliku viisaregistri asutab Vabariigi Valitsus määrusega.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10²⁷. Viisamenetluse vaidlustamine

(1) Viisakutse kinnitamise, viibimisaja pikendamise, viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise ja viisa kehtetuks tunnistamise menetluse peale võib kümne päeva jooksul menetlustoimingu tegemise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud kaebuse esitamine ei ole aluseks välismaalase Eestisse saabumiseks, jätkuvaks Eestis viibimiseks ega lükka välismaalase Eestist lahkumise kohustuse täitmist edasi.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10²⁸. Viisaasjade korraldamine

(1) Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega:

- 1) viisa andmise, viisakutse kinnitamise ja viibimisaja pikendamise taotlemisel esitatavate dokumentide ja andmete loetelu;
- 2) viisa andmise ja andmisest keeldumise, viisakutse kinnitamise ja kinnitamisest keeldumise, viibimisaja pikendamise ja pikendamisest keeldumise ning viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise ja viisa kehtetuks tunnistamise tähtajad;
- 3) viisa andmise otsustamise koostööstuse andmise korra ja tähtajad;
- 4) käesolevas peatükis nimetatud kulude kandmiseks piisavate rahaliste vahendite määra ja tervisekindlustuslepingu kindlustussumma määra.

(2) Vabariigi Valitsus võib sõlmida välisriikidega viisavaba liikumise kokkuleppeid ning loobuda ühepoolset viisanõudest.

(3) Siseminister kehtestab määrusega:

- 1) viisakutse vormi ja täitmise nõuded;
- 2) viibimisaja pikendamise taotluse vormi ja täitmise nõuded.

(4) Välisminister kehtestab määrusega:

- 1) nende riikide nimekirja, mille kodanikud või mille poolt välja antud reisidokumentide kasutajad vajavad lennujaama transiitviisat;
- 2) diplomaatilise ja teenistusviisa andmise, pikendamise ja kehtetuks tunnistamise korra;

- 3) viisataotluse vormi ja täitmise nõuded;
4) viisakleebise vormi.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 10²⁹. Euroopa Liidu ühtse viisa alase teabevahetuse korraldamine

(1) Euroopa Liidu ühtse viisa alast teabevahetust korraldab Siseministeerium või siseministri poolt määratud Siseministeeriumi valitsemisala valitsusasutus.

(2) Euroopa Liidu ühtse viisa alast teabevahetust korraldatakse siseriiklikult viisaregistri vahendusel.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

IV¹. peatükk TÄHTAJALINE ELAMISLUBA JA TÖÖLUBA

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 11. Tähtajaline elamisluba

(1) Tähtajaline elamisluba antakse kehtivusajaga kuni viis aastat.

(1¹) Tähtajalise elamisloa kehtivusaja määramisel arvestatakse elamisloa andmise või pikendamise aluseks olevate asjaolude või muude asjas tähtsust omavate asjaolude tõendatust ja muutumise võimalikkust antava või pikendatava elamisloa kehtivusajal.

(2) Tähtajalist elamisluba pikendatakse välismaalase taotluse alusel, kui elamisloa andmise alus ei ole ära langenud ja puudub elamisloa pikendamisest keeldumise alus ja kui elamisloa pikendamine on põhjendatud.

(3) Antava tähtajalise elamisloa kehtivusaeg välismaalasele, kes on püsivalt viibinud Eestis tähtajalise elamisloa alusel vähemalt kümme aastat järjest, on viis aastat ja seda pikendatakse välismaalase taotluse alusel viieks aastaks korraga, välja arvatud juhul, kui välismaalane taotleb tähtajalist elamisluba või selle pikendamist lühemaks ajaks.

(4) Tähtajalise elamisloa taotluse esitamiseks ja elamisloa andmete reisidokumenti kandmiseks peab välismaalane isiklikult pöörduma selleks pädevasse asutusse.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 11¹. Tähtajalise elamisloa taotlemine

(1) Välismaalane esitab tähtajalise elamisloa taotluse Eesti välisesindusele, kes edastab selle pärast taotleja isiku tuvastamist menetlemiseks Kodakondsus- ja Migratsiooniametile.

(2) Kodakondsus- ja Migratsiooniametist võib tähtajalist elamisluba taotleda:

- 1) eestlane, tema abikaasa ja alaealine laps;
- 2) Eesti kodaniku abikaasa ja alaealine laps;
- 3) Eestis elamisloa alusel elavast välismaalasest põlvnevale alla üheaastasele lapsele;
- 4) välismaalane tegevuseks riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuse osalusega rahvusvahelise koostööprogrammi raames;
- 5) välismaalane, kes viibib Eestis tähtajalise elamisloa alusel ja taotleb uut tähtajalist elamisluba;
- 6) välismaalane, kellele on Kodakondsus- ja Migratsiooniamet selleks erandina loa andnud tingimusel, et välismaalasel puudub mõjuvatel põhjustel võimalus taotleda elamisluba Eesti välisesinduses;
- 7) välismaalane, kellele on siseminister Vabariigi Valitsuse liikme motiveeritud ettepaneku alusel selleks loa andnud põhjusel, et tema Eestisse saabumine on vajalik, lähtudes riiklikust huvist;
- 8) välismaalane, kes on riigi kodanik, kellega Eesti on sõlminud lepingu viisavaba liikumise kohta või kelle puhul Eesti on ühepoolselt loobunud viisanõudest, ning nimetatud välismaalase abikaasa ja alaealine laps;
- 9) käesoleva seaduse § 6 3. ja 4. lõikes nimetatud välismaalane ning tema abikaasa ja alaealine laps;
- 10) välismaalane, kes asus Eestisse elama enne 1990. aasta 1. juulit ega ole pärast nimetatud tähtaega lahkunud elama mõnda teise riiki ning kellele ei ole keeldutud elamisluba andmast või elamisluba pikendamast või kelle elamisluba ei ole tunnistatud kehtetuks.

11) Euroopa Liidu liikmesriigi, välja arvatud Eesti, pikaajalise elaniku elamisluba omav välismaalane, kes taotleb tähtajalist elamisluba käesoleva seaduse § 12², § 13³ või § 13⁴ alusel;

12) käesoleva lõike punktis 11 nimetatud välismaalase Euroopa Liidu liikmesriigi elamisluba omav abikaasa või Euroopa Liidu liikmesriigi elamisluba omav alaealine laps, kui perekond on loodud liikmesriigis, kes andis välismaalasele pikaajalise elaniku elamisloa;

13) välismaalane, kelle pikaajalise elaniku elamisloa on käesoleva seaduse § 14⁹ 1. lõike punktis 2 nimetatud põhjusel kehtetuks tunnistatud kahe kuu jooksul alates pikaajalise elaniku elamisloa kehtetuks tunnistamisest.

(3) Käesoleva paragrahvi 2. lõike punktis 5 nimetatud õigust ei ole välismaalasel, kellel on elamisloa õppimiseks ning kes taotleb elamisloa töötamiseks, välja arvatud välismaalasel, kes on elanud Eestis vahetult vähemalt kaks aastat järjest elamisloa alusel, mis on antud õppimiseks gümnaasiumis, kutseõppeasutuses või kõrgharidustaseme riiklikult tunnustatud õppekava alusel kutseõppeasutuses, rakenduskõrgkoolis või ülikoolis. [RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(4) Välismaalane on kohustatud tõendama käesoleva paragrahvi 2. lõike punktides 6, 10, 11 ja 12 nimetatud asjaolusid. [RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 12. Tähtajalise elamisloa andmise alused

(1) Tähtajalise elamisloa võib anda välismaalasele:

- 1) töötamiseks;
- 1¹) ettevõtluseks;
- 2) õppimiseks õppeasutuses vastavalt õppeasutuse taotlusele;
- 3) elama asumiseks Eestis alaliselt elava lähedase sugulase juurde;
- 4) kelle püsiv legaalne sissetulek tagab tema äraelamise Eestis;
- 5) kelle elamisloa taotlus põhineb välislepingul.

(2) Välismaalasele, kes on abielus Eestis alaliselt elava isikuga, võib anda tähtajalise elamisloa.

(2¹) Välisriigi relvajõududes teeninud, sealt reservi arvatud või erru läinud välismaalasele, kelle suhtes kohaldub «Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vaheline kokkulepe Vene Föderatsiooni relvajõudude pensionäride sotsiaalsete tagatiste küsimustes Eesti Vabariigi territooriumil», samuti tema abikaasale ja alaealisele lapsele antakse tähtajaline elamisloa ja seda pikendatakse juhul, kui välismaalane ei ohusta Eesti riigi julgeolekut.

(2²) Käesoleva paragrahvi 2¹. lõikes nimetatud välismaalase lesele ja tema täisealisele lapsele võidakse anda tähtajaline elamisloa.

(2³) Käesoleva paragrahvi 2¹. lõikes nimetatud välismaalasele ega tema abikaasale ja alaealisele lapsele ei laiene käesoleva seaduse § 20 1. lõige.

(3) [Kehtetu - RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

(3¹) [Kehtetu - RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

(3²) Tähtajalise elamisloa pikendamise täiendavaks tingimuseks on Eesti elukoha registreerimine rahvastikuregistris.

(4) Tähtajalist elamisloa ei anta ega pikendata välismaalasele:

1) kes on esitanud valeandmeid (sealhulgas oma varasema tegevuse kohta) viisa, elamis- või tööloa taotlemisel või nende pikendamise taotlemisel; [RT III 2004, 20, 224- jõust. 21.06.2004 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 21. juuni 2004. a otsus nr 3-4-1-9-04 tunnistab välismaalaste seaduse § 12 lõike 4 punkti 1 ja § 12 lõike 5 põhiseadusevastaseks osas, mis ei näe pädevale riigiasutusele ette kaalutusõigust elamisloa andmisest keeldumisel valeandmete esitamise tõttu.]

2) kes ei järgi põhiseaduslikku korda ning ei täida Eesti seadusi;

3) kelle tegevus on olnud või on põhjendatud alus arvata, et see on olnud või on suunatud Eesti riigi ja tema julgeoleku vastu;

4) kes on õhutanud või õhutab või on põhjendatud alus arvata, et ta on õhutanud või õhutab rahvuslikku, rassilist, usulist või poliitilist vihkamist või vägivalda;

5) kes on toime pannud kuriteo, mille eest talle on mõistetud vabadusekaotus kestusega üle ühe aasta ja kelle karistus ei ole kustunud või kustutatud või karistusandmed ei ole karistusregistrist kustutatud;

6) kes on välisriigi relvajõudude tegevteenistuses;

7) kes on teeninud kaadrisõjaväelasena välisriigi relvajõududes, sealt reservi arvatud või erru läinud;

8) keda on kriminaalkorras korduvalt karistatud tahtlike kuritegude eest;

9) kelle kohta on andmeid või on põhjendatud alus arvata, et ta kuulub kuritegelikku ühendusse, et ta on seotud narkootikumide või psühhotroopsete ainete või isikute ebaseadusliku toimetamisega üle riigipiiri, et ta kuulub terroristlikku ühendusse või on toime pannud terroristliku akti või et ta on seotud rahapesuga;

10) kes töötab või on põhjendatud alus arvata, et ta töötab välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses, või ta on olnud või on põhjendatud alus arvata, et ta on olnud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses ning tema vanus, auaste või muud asjaolud ei välista tema kutsumist teenistusse tema kodakondsusjärgse riigi julgeoleku- või relvajõududesse või teistesse relvastatud formeeringutesse;

[RT III 2001, 7, 75- jõust. 05.03.2001 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 5. märtsi 2001. a otsus nr 3-4-1-2-01 tunnistab välismaalaste seaduse § 12 lõike 4 punkti 10 ja § 12 lõike 5 põhiseadusevastaseks ja

kehtetuks osas, mis ei anna võimalust teha erandit elamisloa andmiseks või pikendamiseks välismaalasele, kes on olnud või kellest on põhjust arvata, et ta on olnud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses.]

11) kes on saanud või on põhjendatud alus arvata, et ta on saanud eriväljaõppe või eriettevalmistuse dessantoperatsioonideks või diversiooni või sabotaaži alal või muu eriväljaõppe, mille käigus omandatud teadmisi ja oskusi saab vahetult rakendada illegaalsete relvaformeeringute ülesehitamisel või väljaõppel;

12) kes on osalenud või on põhjendatud alus arvata, et ta on osalenud karistusoperatsioonides tsiviilelanikkonna vastu;

13) kelle puhul on põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud inimsusevastaseid kuritegusid või sõjakuritegusid;

14) käesoleva lõike punktides 6, 7, 10, 11 ja 12 nimetatud isiku abikaasale ja alaealisele lapsele;

15) kelle suhtes kehtib sissesõidukeeld.

(4¹) Elamisluba ei anta ega pikendada, kui välismaalase suhtes on Euroopa Liidu ühtsesse viisaruumi kuuluva riigi poolt kohaldatud ja Schengeni konventsiooni kohaselt Schengeni infosüsteemi kantud Schengeni sissesõidukeeld. Erandina võib nimetatud välismaalasele anda tähtajalise elamisloa ja seda pikendada, kui välismaalase Eestisse saabumine või Eestis elamine on vajalik humanitaarsetel kaalutlustel või rahvusvahelise kohustuse tõttu. (õ) 18.01.2008 17:30
[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007]

(5) Käesoleva paragrahvi 4. lõike punktides 5–8 ja 14 loetletud välismaalasele võidakse erandina anda tähtajaline elamisluba ja seda pikendada, kui tema suhtes ei ole tuvastatud käesoleva paragrahvi 4. lõike punktides 1–4, 9–13 ja 15 nimetatud asjaolu.

[RT III 2001, 7, 75- jõust. 05.03.2001 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 5. märtsi 2001. a otsus nr 3-4-1-2-01 tunnistab välismaalaste seaduse § 12 lõike 4 punkti 10 ja § 12 lõike 5 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, mis ei anna võimalust teha erandit elamisloa andmiseks või pikendamiseks välismaalasele, kes on olnud või kellest on põhjust arvata, et ta on olnud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses.]

[RT III 2004, 20, 224- jõust. 21.06.2004 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 21. juuni 2004. a otsus nr 3-4-1-9-04 tunnistab välismaalaste seaduse § 12 lõike 4 punkti 1 ja § 12 lõike 5 põhiseadusvastaseks osas, mis ei näe pädevale riigiasutusele ette kaalutusõigust elamisloa andmisest keeldumisel valeandmete esitamise tõttu.]

(6) Käesoleva paragrahvi 4. lõike punktides 1–4, 6 ja 8–13 loetletud asjaolusid käsitletakse ohuna Eesti riigi julgeolekule.

(7) Käesoleva paragrahvi 4. lõike punktid 6, 7 ja 10 ei laiene NATO liikmesriigi kodanikule ning sama lõike punkt 14 tema abikaasale ja alaealisele lapsele.

(8) Elamisloa andmisest keeldutakse, kui taotluse suhtes otsuse tegemise ajaks on sisserände piirarv täitunud.

(9) Tähtajalise elamisloa andmisest ja pikendamisest keeldutakse, kui:

1) tähtajalise elamisloa andmise või pikendamise alus on ära langenud;

2) välismaalane ei vasta käesolevas seaduses kehtestatud tähtajalise elamisloa andmise või pikendamise tingimustele;

3) tähtajalise elamisloa andmise või pikendamise taotlus ei ole põhjendatud;

4) isik on võtnud kohustuse Eesti Vabariigist lahkuda, saanud rahvusvahelise abiprogrammi kaudu elamispinna välismaal või saanud Eestist lahkumiseks toetust.

[RT I, 09.07.2012, 1- jõust. 03.07.2012 - Riigikohtu üldkogu kohtuotsus tunnistab kuni 1. oktoobrini 2010 kehtinud välismaalaste seaduse § 12³ lg 5 koostoimes sama seaduse § 12 lg 9 p-ga 4 põhiseadusvastaseks osas, milles need keelasid ilma kaalutusõiguseteta anda tähtajalise elamisloa välismaalaste seaduse § 12³ lg 1 p-s 3 sätestatud alusel.]

(10) Välismaalasele tähtajalise elamisloa andmisest või pikendamisest võib keelduda, kui:

1) välismaalase suhtes esineb mõni sissesõidukeelu kohaldamise aluseks olev asjaolu;

2) on alust arvata, et välismaalase Eestis viibimine võib ohustada avalikku korda, ühiskondlikku turvalisust, kõlblust või teiste isikute õigusi või huve;

3) välismaalane on Eestis või välisriigis toime pannud õigusrikkumise;

4) välismaalane on rikkunud välismaalaste Eestisse saabumise, Eestis viibimise, Eestist lahkumise, Eestis töötamise või riigipiiri ületamise tingimusi;

5) on alust arvata, et välismaalase Eestisse saabumise eesmärk ei vasta väidetavale eesmärgile;

6) on alust arvata, et välismaalane ei lahku viibimisaluse lõppedes Eestist;

7) välismaalasel on talle Eestis toimepandud süüteo eest määratud või mõistetud rahaline karistus tasumata;

8) välismaalasel on tema Eestis viibimise või Eestist lahkumise kulud tasumata.

(11) Kui välismaalase suhtes on üheaegselt menetluses mitu elamisloa taotlust, tehakse otsus välismaalase valikul ainult ühe elamisloa taotluse suhtes. Kui välismaalane ei teavita otsuse tegemiseks pädevat haldusorganit, millise elamisloa taotluse suhtes ta soovib otsuse tegemist, tehakse otsus kõige hiljem esitatud elamisloa taotluse osas ja ülejäänud elamisloa taotlused jäetakse läbi vaatamata.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 12¹. Elamisloa andmine abikaasa juurde elama asumiseks

(1) Tähtajalise elamisloa võib anda välismaalasele elama asumiseks Eestis püsivalt elava Eesti kodanikust abikaasa juurde või elamisloa alusel ja vähemalt kaks aastat Eestis elanud välismaalasest abikaasa juurde, kui abikaasade vahel on olemas tihe majanduslik side ja psühholoogiline sõltuvus, perekond on püsiv ja abielu ei ole fiktiivne ning elamisloa taotlus on põhjendatud.

(1¹) Tähtajalise elamisloa võib anda välismaalasele elama asumiseks abikaasa juurde, kui abikaasa on saanud elamisloa töötamiseks käesoleva seaduse § 13² 1. lõike punktides 1–7 või 1¹. lõikes nimetatud juhtudel, elamisloa ettevõtluseks või elamisloa õppimiseks doktoriõppes.

(1²) Eesti kodanikust abikaasa suhtes, kelle juurde elama asumiseks elamisluba taotletakse, ei kohaldata püsivalt Eestis elamise nõuet, kui perekond asub koos Eestisse elama.

(1³) Käesoleva paragrahvi 1¹. lõikes nimetatud juhul ei tohi välismaalasele antava elamisloa kehtivusaeg ületada abikaasa, kelle juurde elama asumiseks elamisluba anti, elamisloa kehtivusaega.

(2) Kui välismaalane taotleb elama asumist Eestis elava abikaasa juurde, peab tema abikaasa omama püsivat legaalselt sissetulekut, mis tagab perekonna ülalpidamise Eestis, või peab abikaasade ühine püsiv legaalne sissetulek tagama perekonna ülalpidamise Eestis, perekonnal peab olema registreeritud elukoht ja tegelik eluruum Eestis ning välismaalasel peab olema kindlustusleping, mis tagaks tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise samas ulatuses ravikindlustatud isikutega, taotletava elamisloa kehtivusajal. [RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(2¹) Käesoleva paragrahvi 1¹. lõikes nimetatud juhul ei kohaldata elamisloa andmise tingimusena käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatud registreeritud elukoha ja tegeliku eluruumi osas.

(3) Välismaalasele, kes on olnud abielus Eestis seaduslikult elava isikuga vähem kui kolm aastat, antava tähtajalise elamisloa kehtivusaeg ei tohi ületada ühte aastat ja seda elamisluba võidakse pikendada järgneval kolmel aastal mitte kauemaks kui üheks aastaks korraga. Välismaalasele, kes on olnud abielus Eestis seaduslikult elava isikuga vähemalt kolm aastat, antava elamisloa kehtivusaeg ei tohi ületada kolme aastat ning seda pikendatakse mitte kauemaks kui kolmeks aastaks korraga.

(3¹) Välismaalane peab oma elukoha Eestis registreerima rahvastikuregistris ühe kuu jooksul elamisloa alusel Eestisse saabumisest või Eestis viibimisest arvates.

(4) Elamisloa andmisest elama asumiseks Eestis seaduslikult elava abikaasa juurde keeldutakse, kui Eestis elav abikaasa või elamisluba taotlenud välismaalane ei vasta seaduses sätestatud tingimustele või ei ole täidetud muu elamisloa andmise tingimus või elamisloa taotlus ei ole põhjendatud või esineb muu elamisloa andmisest keeldumise aluseks olev asjaolu.

(4¹) Elamisluba abikaasa juurde elama asumiseks ei anta, kui abikaasa on saanud elamisloa õppimiseks käesoleva seaduse § 12² alusel.

(5) Elamisloa taotluse elama asumiseks Eesti kodanikust abikaasa juurde võib lugeda põhjendamatuks ka juhul, kui Eestis elaval abikaasal on võimalik elama asuda oma abikaasa kodakondsusjärgsesse riiki või asukohariiki või abikaasadel on võimalik elama asuda mõnda teise riiki.

(6) Abikaasa juurde elama asumiseks antud elamisluba võib pikendada, kui abielu ja perekonna sissetulek vastab 1. ja 2. lõikes nimetatud tingimustele ning puudub alus elamisloa pikendamise keeldumiseks.

(7) Elamisloa taotlus elama asumiseks Eestis elava välismaalasest abikaasa juurde loetakse põhjendamatuks, kui elamisluba taotleb välismaalane ja abikaasa, kelle juurde elama asumiseks elamisluba taotletakse, ei tõenda, et neil ei ole võimalik elama asuda ühisesse kodakondsusjärgsesse riiki ega elamisluba taotleva välismaalase kodakondsusjärgsesse riiki või asukohariiki.

(8) Abikaasa juurde elama asumiseks antud elamisluba tunnistatakse kehtetuks või keeldutakse selle pikendamisest, kui:

- 1) elamisloa andmise alus või põhjus on ära langenud;
- 2) abielu on lõppenud;
- 3) abikaasa või abikaasad ei ela püsivalt Eestis;
- 4) kui vähemalt üks 2. lõikes nimetatud tingimus ei ole täidetud.

(9) Abikaasa juurde elama asumiseks antud elamisloa võib 8. lõikes nimetatud alusel kehtetuks tunnistada nelja aasta jooksul elamisloa andmisest arvates.

(10) [Kehtetu - RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

(11) Abikaasa juurde elama asumiseks antud tähtajaline elamisluba tunnistatakse kehtetuks samaaegselt selle abikaasa elamisloa kehtetuks tunnistamisega, kelle juurde elama asumiseks elamisluba anti.

(12) Abikaasal, kelle juurde elama asumiseks välismaalasele elamisluba anti, on käesoleva seaduse §-s 16¹ sätestatud kutsuja kohustused.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 12². Elamisloa andmine õppimiseks

(1) Elamisloa õppimiseks võib anda välismaalasele:

1) õppimiseks riigi poolt tunnustatud algkoolis, põhikoolis, gümnaasiumis, kutseõppeasutuses või kõrgharidustaseme riiklikult tunnustatud õppekava alusel kutseõppeasutuses, rakenduskõrgkoolis või ülikoolis; [Punkt 1 jõustub osas, mis puudutab kõrgharidustaseme riiklikult tunnustatud õppekava aluse nõuet, 01.09.2009 - RT I 2007, 61, 389]

2) ettevalmistuskursustel osalemiseks riigi poolt tunnustatud kutseõppeasutuses, rakenduskõrgkoolis või ülikoolis;

3) riigi poolt tunnustatud kutseõppeasutuse, rakenduskõrgkooli, ülikooli või rahvusvahelise üliõpilasorganisatsiooni poolt vahendatud praktilal osalemiseks.

(2) Elamisloa õppimiseks võib anda, kui:

1) välismaalase kavandatava riigis viibimise eesmärk on tõendatud;

2) välismaalasel on püsiv legaalne sissetulek Eestis äraelamiseks;

3) välismaalane tõendab, et tal on eluruumi kasutamise võimalus kogu Eestis viibimise aja jooksul;

4) välismaalasel on kindlustusleping, mis tagab tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise samas ulatuses ravikindlustatud isikutega taotletava elamisloa kehtivusajal, kui selle omamise vabastus ei tulene seadusest või välislepingust;

5) välismaalase, kelle riigis viibimise eesmärk on kõrgharidustaseme õppekava alusel õppimine, õppekeele oskus on piisav;

6) alaealisel välismaalasel on seadusliku esindaja konsulaarseaduse alusel legaliseeritud nõusolek õppima asumiseks;

7) välismaalase ja praktikat läbiviiva asutuse vahel on sõlmitud praktikaleping;

8) ei esine tähtajalise elamisloa andmisest keeldumise aluseid.

(3) Välismaalase õppekeele oskus loetakse piisavaks, kui see vastab õppeasutuse poolt kehtestatud õppekeele taseme miinimumnõuetele või kui välismaalane asub süvendatult riigikeelt õppima.

(4) Välismaalase õppekeele oskuse piisavuse tõendamise tingimused ja korra kehtestab haridus- ja teadusminister määrusega.

(5) Elamisloa taotlemisel õppimiseks esitab õppeasutus või üliõpilasorganisatsioon Kodakondsus- ja Migratsiooniametile dokumendi, mis kinnitab välismaalase õppima asumist ning millest nähtub õppekava, kursuse või praktika nimetus ja eeldatav kestus.

(6) Elamisloa õppimiseks võib välismaalasele anda kuni üheks aastaks, kuid mitte kauemaks kui õppimise eeldatav kestus.

(7) Välismaalast, kellele antakse elamisluba õppimiseks, ei arvata sisserände piirarvu alla.

(8) Välismaalase suhtes, kes on saanud elamisloa õppimiseks, ei kohaldata ravikindlustuse seaduse § 5 4. lõike punkte 2 ja 5.

(9) Välismaalane, kellel on Euroopa Liidu liikmesriigi pikaajalise elaniku elamisluba ning kes taotleb elamisluba õppimiseks, peab lisaks 2. lõikes sätestatule tõendama Euroopa Liidu pikaajalise elaniku elamisloa olemasolu.

(10) Välismaalane peab oma elukoha Eestis registreerima rahvastikuregistris ühe kuu jooksul elamisloa alusel Eestisse saabumisest või Eestis viibimisest arvates. Välismaalasel peab olema Eestis registreeritud elukoht kogu elamisloa kehtivusaja vältel.

(11) Elamisloa õppimiseks andmisest võib Kodakondsus- ja Migratsiooniamet keelduda, kui käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes sätestatud tingimused ei ole täidetud või esineb muu elamisloa andmisest keeldumise aluseks olev asjaolu.

(12) Elamisluba õppimiseks võib pikendada korraga kuni üheks aastaks, kui välismaalane jätkab õppimist, käesoleva paragrahvi 1., 2. ja 10. lõikes nimetatud tingimused on püsivalt täidetud ning ei esine elamisloa pikendamise keeldumise aluseks olevaid asjaolusid.

(13) Õppimiseks antud elamisloa pikendamisest keeldutakse või elamisluba tunnistatakse kehtetuks, kui selle andmise alus on ära langenud, välismaalane ei vasta käesoleva paragrahvi 1., 2. ja 10. lõikes sätestatud tingimustele või tema suhtes esineb muu elamisloa pikendamisest keeldumise või elamisloa kehtetuks

tunnistamise alus või välismaalane on jätnud olulisel määral täitmata käesolevast või muust seadusest tuleneva kohustuse.

(14) Välismaalane, kellele on antud elamisluba õppimiseks, võib ilma tööloata Eestis töötada õppekavakohase õppepraktika, käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 1 nimetatud õppeasutuses õpetamise või käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 3 nimetatud praktika eesmärgil.

(15) Käesoleva paragrahvi 14. lõikes sätestamata juhtudel võib välismaalane, kellele on antud elamisluba õppimiseks, Eestis töötada üksnes tööloa alusel ja õppetöövälisel ajal tingimusel, et välismaalase töötamine ei takista õppimist.

(16) Õppeasutusel, kuhu õppima asumiseks välismaalasele elamisluba anti, on käesoleva seaduse §-s 16¹ sätestatud kutsuja kohustused.

(17) Õppeasutusel, kuhu õppima asumiseks välismaalasele elamisluba anti, on alla 15-aastase välismaalase esindamise õigus tema Eestis viibimise ja Eestist lahkumisega seotud menetlustes, kui välismaalase seaduslik esindaja ei viibi Eestis.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

§ 12³. Elamisloa andmine elama asumiseks Eestis elava lähedase sugulase juurde

(1) Välismaalasele võib anda tähtajalise elamisloa elama asumiseks Eesti kodanikust või pikaajalist elamisluba omava ja Eestis püsivalt elava välismaalasest lähedase sugulase juurde järgmistel juhtudel:

- 1) alaealise lapse elama asumiseks Eestis püsivalt elava vanema juurde;
- 2) täisealise lapse elama asumiseks Eestis püsivalt elava vanema juurde, kui laps ei ole terviseseisundi või puude tõttu suuteline iseseisvalt toime tulema;
- 3) vanema või vanavanema elama asumiseks Eestis püsivalt elava täisealise lapse või lapselapse juurde, kui ta vajab hooldust ja tal ei ole võimalik seda saada oma asukohajärgses riigis või muus riigis ning tema või tema Eestis seaduslikult viibiva lapse või lapselapse püsiv legaalne sissetulek tagab tema ülalpidamise Eestis;
- 4) eestkostetava elama asumiseks Eestis püsivalt elava eestkostja juurde, kui eestkostja püsiv legaalne sissetulek tagab tema ülalpidamise Eestis.

(1¹) Välismaalasele võib anda tähtajalise elamisloa elama asumiseks lähedase sugulase juurde käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 1, 2 ja 4 nimetatud juhtudel, kui lähedane sugulane, kelle juurde elama asumiseks elamisluba taotletakse, on saanud tähtajalise elamisloa.

(1²) Käesoleva paragrahvi 11. lõikes nimetatud juhul ei tohi välismaalasele antava elamisloa kehtivusaeg ületada lähedase sugulase, kelle juurde elama asumiseks elamisluba anti, elamisloa kehtivusaega.

(2) Elamisloa andmisel 1. lõike punktis 1 nimetatud juhul arvestatakse eelkõige alaealise lapse õiguste ja huvidega. Elamisluba ei anta, kui lapse Eestisse elama asumine kahjustab tema õigusi ja huve ning tema õiguslik, majanduslik või sotsiaalne seisund võib Eestisse elama asumisel halveneda. Jagatud eestkoste puhul on vajalik eestkostet jagava poole nõusolek.

(3) Lähedasel sugulasel, kelle juurde elama asumiseks elamisluba taotletakse, peab olema registreeritud elukoht ja tegelik eluruum Eestis ning ta on kohustatud kandma 1. lõike punktides 2–4 nimetatud välismaalase hooldus- ja ravikulud.

(3¹) Käesoleva paragrahvi 1¹. lõikes nimetatud juhul ei kohaldata elamisloa andmise tingimusena käesoleva paragrahvi 3. lõikes sätestatud registreeritud elukohta ja tegeliku eluruumi osas, kui välismaalane ja lähedane sugulane, kelle juurde elama asumiseks elamisluba taotletakse, saabuvad Eestisse koos.

(4) 1. lõike punktides 2–4 nimetatud välismaalasel peab olema taotletava elamisloa kehtivusaajal kindlustusleping, mis tagaks tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise samas ulatuses ravikindlustatud isikutega.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(4¹) Välismaalane peab oma elukohta Eestis registreerima rahvastikuregistris ühe kuu jooksul elamisloa alusel Eestisse saabumisest või Eestis viibimisest arvates.

(4²) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 2 ja 3 nimetatud välismaalane ei tohi Eestis töötada ja talle ei anta tööloa.

(5) Elamisloa andmisest elama asumiseks Eestis elava lähedase sugulase juurde keeldutakse, kui Eestis elav lähedane sugulane või elamisluba taotlenud välismaalane ei vasta seaduses sätestatud tingimustele või ei ole täidetud muu elamisloa andmise tingimus, elamisloa taotlus ei ole põhjendatud või esineb muu elamisloa andmisest keeldumise aluseks olev asjaolu.

[RT I, 09.07.2012, 1- jõust. 03.07.2012 - Riigikohtu üldkogu kohtuotsus tunnistas kuni 1. oktoobrini 2010 kehtinud välismaalaste seaduse § 12³ lg 5 koostoimes sama seaduse § 12 lg 9 p-ga 4 põhiseadusvastaseks osas,

milles need keelasid ilma kaalutlusõigusega anda tähtajalise elamisloa välismaalaste seaduse § 12³ lg 1 p-s 3 sätestatud alusel.]

(6) Elamisluba, mis on antud elama asumiseks Eestis elava lähedase sugulase juurde, tunnistatakse kehtetuks või keeldutakse selle pikendamiseks, kui:

- 1) elamisloa andmise alus või põhjus on ära langenud;
- 2) lähedane sugulane, kelle juurde elama asumiseks elamisluba anti, või välismaalane ei ela püsivalt Eestis;
- 3) lähedane sugulane, kelle juurde elama asumiseks elamisluba anti, ei taga mõjuva põhjusega 1. lõike punktides 2–4 nimetatud välismaalase ülalpidamist Eestis või 3. või 4. lõikes nimetatud tingimus ei ole täidetud.

(7) Alaealise lapse elamisluba ei või kehtetuks tunnistada ega keelduda selle pikendamiseks, kui see ei ole kooskõlas lapse õiguste ja huvidega.

(8) [Kehtetu - RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

(9) Lähedase sugulase juurde elama asumiseks antud tähtajaline elamisluba tunnistatakse kehtetuks samaaegselt selle lähedase sugulase elamisloa kehtetuks tunnistamisega, kelle juurde elama asumiseks elamisluba anti.

(10) 1. lõike punktis 1 nimetatud välismaalase suhtes ei kohaldata 6. lõikes sätestatud pärast tema täisealiseks saamist.

(11) Lähedasel sugulasel, kelle juurde elama asumiseks välismaalasele elamisluba anti, on käesoleva seaduse §-s 16¹ sätestatud kutsuja kohustused.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 12⁴. Elamisloa andmine välismaalasele, kelle legaalne sissetulek tagab tema äraelamise

(1) Välismaalasele, kelle legaalne sissetulek tagab tema äraelamise, võidakse anda tähtajaline elamisluba kuni kaheks aastaks, kui elamisloa andmine on põhjendatud ega kahjusta Eesti riigi huve ja välismaalase suhtes ei esine elamisloa andmisest keeldumise aluseks olevaid asjaolusid. Nimetatud välismaalasele ei anta Eestis töötamiseks tööloa.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud välismaalase elamisluba võidakse pikendada kahe aasta võrra, kui elamisloa pikendamisel tema legaalne sissetulek tagab tema äraelamise ja kui elamisloa andmine on põhjendatud ega kahjusta Eesti riigi huve ja välismaalase suhtes ei esine elamisloa andmisest või pikendamisest keeldumise aluseks olevaid asjaolusid.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud elamisloa andmise täiendavateks tingimusteks on tegeliku eluruumi olemasolu Eestis ning kindlustuslepingu olemasolu, mis tagaks tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise samas ulatuses ravikindlustatud isikutega taotletava elamisloa kehtivusajal.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(4) Välismaalane peab oma elukoha Eestis registreerima rahvastikuregistris ühe kuu jooksul elamisloa alusel Eestisse saabumisest või Eestis viibimisest arvates.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 13. Eestis töötamise õiguslikud alused

(1) Välismaalasel peab olema elamisluba töötamiseks või tööloa tegevuseks Eestis töölepingu või muu lepingu alusel, samuti muuks tegevuseks teise isiku heaks, mille puhul võib eeldada tulu või muu varalise hüve saamist, sõltumata tegevuse aluseks oleva lepingu liigist, vormist või lepingu sõlminud teise poole asukohast või elukohast (edaspidi *töötamine*), kui välisleping või seadus ei sätesta teisiti.

(2) Seadusliku alusega Eestis viibival välismaalasel on keelatud Eestis töötada.

(3) Välismaalasel on keelatud Eestis töötada, kui välismaalasel puudub elamisluba töötamiseks, tööloa või välismaalane ei ole töötamist selleks ettenähtud korras registreerinud, välja arvatud välislepingus või seaduses otseselt ettenähtud juhtudel.

(4) Välismaalasel, kes taotleb Eestis varjupaika, on lubatud Eestis töötada välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduses sätestatud tingimustel.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 13¹. Tööloa

(1) Tööloa on luba, millega antakse välismaalasele õigus Eestis töötada tööloas määratud tähtaja jooksul.

(2) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet võib anda tööloa välismaalasele, kellel on elamisluba. Välismaalasele antava tööloa kehtivusaeg ei või ületada tema elamisloa kehtivusaega. Tööloa kehtivusaega võib pikendada elamisloa kehtivusaja lõpuni.

(3) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet keeldub tööloa andmisest või pikendamisest, kui välismaalasel puudub Eestis elamise luba või esinevad muud asjaolud, mis on aluseks tööloa andmisest keeldumisele.

(4) Ilma tööloata võib Eestis töötada välismaalane:

- 1) kellel on pikaajalise elaniku elamisluba;
- 2) kes on kinnipeetav, vanglas viibimise ajal;
- 3) kellel on elamisluba töötamiseks, loas määratud tingimustel;
- 4) kes on vedurimeeskonna liige, vedurit või rongi teenindava personali liige või autojuht sõitjate või veose kohaletoimetamiseks riigipiiri ületades, kui välismaalasel puudub Eestis elukoht ning välismaalase tööandjal puudub Eestis tegevuskoht ning välismaalasel on Eestis viibimiseks seaduslik alus.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 13². Lühiajaline Eestis töötamine

(1) Ilma tööloata ja elamisloata töötamiseks võib Eestis töötada välismaalane, kellel on seaduslik alus Eestis viibimiseks, välja arvatud elamisluba, ja [kelle töötamine on siseministri poolt määrusega sätestatud korras enne tööle asumist registreeritud Kodakondsus- ja Migratsiooniametis ning see ei ületa kuut kuud aasta jooksul, järgmistel juhtudel:](#)

- 1) õpetaja või õppejõuna töötamiseks Eestis õigusaktidega kehtestatud nõuetele vastavas õppeasutuses selle õppeasutuse kutsel;
- 2) loominguliseks või teaduslikuks tegevuseks, kui välismaalasel on selleks erialane ettevalmistus või kogemus;
- 3) [välja jäetud -RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]
- 4) välismaise otseinvesteeringu teostamiseks, Eestis välismaa äriühingu filiaali asutamiseks või ümberpaiknemise korras esindusõiguse või juhtimisfunktsiooni teostamiseks Eestis registreeritud äriühingus, mis kuulub rahvusvahelisse kontserni;
- 5) sportlane, treener, spordikohtunik või sporditöötaja erialaseks tegevuseks vastava spordialaliidu kutsel;
- 6) ekspert, nõustaja, konsultant, kui välismaalasel on selleks erialane ettevalmistus;
- 6¹) seadmete paigaldaja või oskustöölise, kui välismaalasel on selleks erialane ettevalmistus ja välismaalase Eestis töötamine on vajalik, lähtudes riiklikest huvidest, Vabariigi Valitsuse liikme ettepanekul siseministri otsuse alusel;
- 7) tegevuseks riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuse osalusega rahvusvahelise koostööprogrammi raames;
- 8) töötamiseks põllumajandussaaduste töötlemisega seotud hooajatöödel;
- 9) töötamiseks lapsehoidja või koduabilisena;
- 10) töötamiseks kutseõppe eesmärgil praktika korras;
- 11) välisriigi diplomaatilise esinduse teenindamiseks Välisministeeriumi loal.

(1¹) Ilma tööloata ja elamisloata töötamiseks ning Kodakondsus- ja Migratsiooniametis lühiajalist töötamist registreerimata võib välismaalane Eestis registreeritud juriidilise isiku juhtorgani liikmena juhtimis- või järelevalvefunktsiooni täitmiseks Eestis töötada kuni kuus kuud aasta jooksul, kui tal on seaduslik alus Eestis viibimiseks, välja arvatud elamisluba.

(2) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet keeldub välismaalase Eestis töötamise registreerimisest või tunnistab Eestis töötamise registreerimise kehtetuks, kui välismaalane ei vasta käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud tingimustele.

(3) Ilma tööloata ja elamisloata töötamiseks võib välislepingus sätestatud tingimustel lühiajaliselt Eestis töötada välismaalane, kellel on seaduslik alus Eestis viibimiseks, [välja arvatud elamisluba, ning kelle töötamine on siseministri poolt määrusega sätestatud korras enne tööle asumist registreeritud Kodakondsus- ja Migratsiooniametis.](#)

(4) Riigikogu ratifitseeritud välislepingus sätestatud juhtudel ja tingimustel ei pea välismaalane lühiajalist töötamist registreerima.

[RT I 2005, 20, 128- jõust. 24.04.2005]

§ 13³. Elamisloa andmine töötamiseks

(1) Elamisloaga töötamiseks antakse välismaalasele õigus Eestis viibida töötamise eesmärgil elamisloas määratud tingimustel.

(2) Elamisloa töötamiseks võib anda välismaalasele töötamiseks Eestis registreeritud tööandja juures töökohal, mida ei ole kahe kuu jooksul avaliku konkursi korras ja riiklikku töövahendusteenust kasutades täidetud esitatavate kvalifikatsiooni- ja kutseoskuse nõuetele vastava Eesti kodaniku või Eestis elamisloa alusel elava välismaalasega.

(3) Tööandja taotlusel võib Tööturumet anda tööandjale loa töökoha täitmiseks välismaalasega, kui tööandja ei ole käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatud tingimusel ja korras leidnud sobivat kandidaati ning töökoha täitmine välismaalasega on, arvestades olukorda tööturul, põhjendatud.

(4) Tööandja kinnituse olemasolul välismaalase töölevõtmise kohta võib Kodakondsus- ja Migratsiooniamet kooskõlastatult Tööturuametiga anda välismaalasele elamisloa töötamiseks tööleasumiseks töökohal, mille täitmiseks on tööandjal Tööturuameti luba, kui välismaalasel on töökoha täitmiseks nõutav kvalifikatsioon, haridus, tervis, töökogemus ning vajalikud erialaoskused ja teadmised, talle elamisloa andmine on põhjendatud ning tema suhtes ei esine muid elamisloa andmisest keeldumise aluseks olevaid asjaolusid.

(5) Elamisluba töötamiseks antakse tööandja poolt tagatud töötamise ajaks Eestis kehtivusajaga kuni kaks aastat.

(6) Elamisloas töötamiseks määratakse kindlaks välismaalase Eestis töötamise tingimused, sealhulgas vähemalt tööandja, töötamise koht ja töökoht. Välismaalasel on keelatud töötada Eestis elamisloaga töötamiseks, milles ei ole tingimusi kindlaks määratud.

(7) Elamisloa andmiseks töötamiseks peab välismaalase töötasu võimaldama tema äraelamise Eestis.

(8) Välismaalane peab oma elukoha Eestis registreerima rahvastikuregistris ühe kuu jooksul elamisloa alusel Eestisse saabumisest või Eestis viibimisest arvates.

(9) Elamisluba töötamiseks võib pikendada, kui on jätkuvalt täidetud elamisloa andmise aluseks olevad tingimused, välismaalasel on tegelik eluruum Eestis ja välismaalase senine tegevus on olnud vastavuses elamisloa andmise tingimustega.

(10) Elamisloa töötamiseks andmisest keeldutakse, kui ei ole täidetud käesoleva paragrahvi 2.–4. ja 7. lõikes sätestatud tingimused, tööandjal on maksuvõlgnevusi, kehtiv karistus ebaseadusliku töötamise võimaldamise eest, ta ei ole täitnud seadusega sätestatud teavitamiskohustust või on muul põhjusel põhjendatult alust kahelda tema usaldusväärsuses või välismaalase suhtes esineb muu elamisloa andmisest keeldumise aluseks olev asjaolu.

(11) Elamisloa töötamiseks pikendamisest keeldutakse või elamisluba töötamiseks tunnistatakse kehtetuks, kui esineb elamisloa andmisest või pikendamisest keeldumise aluseks olev asjaolu, välismaalane ei ole täitnud käesolevast või muust seadusest tulenevat kohustust või elamisloas kindlaks määratud töötamise tingimus on muutunud.

(12) Käesoleva paragrahvi 2.–4. lõiget kohaldamata võib Kodakondsus- ja Migratsiooniamet anda elamisloa töötamiseks välismaalasele:

- 1) kes on vaimulik, nunn või munk usulise ühenduse kutsel kooskõlastatult Siseministeeriumiga;
- 2) kes on Välisministeeriumi poolt akrediteeritud ajakirjanik;
- 3) kellel on välislepingust tulenev õigus töötada Eestis ilma tööloata;
- 4) käesoleva seaduse § 13² 1. lõike punktides 1–7 ja 11 ning 1¹. lõikes nimetatud tingimustel;
- 5) lähetatud töötaja Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse tähenduses;
- 6) kellel on Euroopa Liidu liikmesriigi pikaajalise elaniku elamisluba.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

(12¹) Elamisluba töötamiseks käesoleva seaduse § 13² 1. lõike punktis 2 nimetatud tingimustel teadus- või uurimistöö tegemiseks antakse, kui:

- 1) teadus- ja arendusamet on riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus, avalik-õiguslik juriidiline isik või eraõiguslik juriidiline isik;
- 2) teadus- ja arendusamet on kantud teadus- ja arendusametute registrisse;
- 3) teadus- ja arendusameti teadus- ja arendustegevus on positiivselt evalueeritud;
- 4) välismaalase ning teadus- ja arendusameti vahel on sõlmitud võõrustamisleping teadus- või uurimistöö tegemiseks.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(12²) Teadus- ja arendusamet võib käesoleva paragrahvi 12¹. lõike punktis 4 nimetatud võõrustamislepingu sõlmida, kui:

- 1) välismaalasel on püsiv legaalne sissetulek Eestis äraelamiseks;
- 2) välismaalasel on kindlustusleping, mis tagab tema haigusest või vigastustest tingitud ravikulude tasumise samas ulatuses ravikindlustatud isikutega taotletava elamisloa kehtivusajal, kui selle omamise vabastus ei tulene seadusest või välislepingust;
- 3) teadus- või uurimistöö jaoks, mille tegemiseks välismaalasele elamisluba taotletakse, on olemas rahalised vahendid.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(12³) Võõrustamislepingu sõlmimisega võtab teadus- ja arendusamet endale käesolevas paragrahvis sätestatud tööandja kohustused.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(12⁴) Käesoleva seaduse § 12¹ 4. lõikes toodud võõrustamislepingus peavad sisalduma järgmised andmed:

- 1) välismaalase nimi ja kvalifikatsioon;
  - 2) võõrustava asutuse nimi, registrikood, kontaktisiku nimi ja ametikoht;
  - 3) teadus- või arendustöö, mille jaoks välismaalasele elamisloa taotletakse, kestus ja finantseerimisallikas.
- [RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(12⁵) Käesoleva seaduse § 13² 1. lõike punktis 2 nimetatud tingimusel elamisloa töötamiseks andmisel ei arvata välismaalast sisserände piirarvu alla.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(12⁶) Välismaalase, kes on taotlenud elamisloa töötamiseks käesoleva seaduse § 13² 1. lõike punktis 2 nimetatud tingimustel teadus- või uurimistöö tegemiseks, elamisloale tehakse märges «teadlane».

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(13) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud tingimustele määratakse välismaalase elamisloas töötamiseks kindlaks tööandja esindaja ning füüsiline või juriidiline isik, kelle juures Eestis teenust osutatakse, kui välismaalane on lähetatud töötaja Eestisse lähetatud töötajate töötingimuste seaduse tähenduses.

(14) Tööandjal, kelle juures töötamiseks on välismaalasele elamisloa antud, on käesoleva seaduse §-s 16¹ sätestatud kutsuja kohustused. Teadus- ja arendusasutuse kui kutsuja, kuhu välismaalasele teadus- või uurimistöö tegemiseks elamisloa töötamiseks antakse, kohustused lõpevad 6 kuud pärast teadus- ja arendusasutuse poolt käesoleva seaduse § 15 2¹. lõikes sätestatud teavitamiskohustuse täitmist või võõrustamislepingu lõppemist.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

§ 13⁴. Elamisloa andmine ettevõtluseks

(1) Elamisloa ettevõtluseks võib anda välismaalasele, kellel on osalus äriühingus või kes tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana, kui äriühing või füüsilisest isikust ettevõtja on registreeritud Eesti äriregistris, ettevõtlus on vajalik, lähtudes riiklikust huvist Eesti majanduse arendamisel, ning välismaalase elama asumine Eestisse on ettevõtlusele oluline.

(2) Elamisloa ettevõtluseks võib anda välismaalasele, kellel on piisavad rahalised vahendid ettevõtluseks Eestis, sealhulgas vähemalt 1 000 000 krooni tema kontrolli all olevat kapitali, mis on investeeritud äritegevusse Eestis, äriplaani kirjeldus, millest nähtub äritegevuse iseloom, ulatus ning vajamineva personali suurus, kvalifikatsioon ja oskused. Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemiseks nõutava Eestisse investeeritud kapitali suurus on vähemalt 250 000 krooni.

(3) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet võib anda välismaalasele elamisloa ettevõtluseks, kui käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes nimetatud tingimused on täidetud ning välismaalase püsiv legaalne sissetulek tagab tema äraelamise Eestis ning välismaalasel on kindlustusleping, mis võimaldab tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise samas ulatuses ravikindlustatud isikutega taotletava elamisloa kehtivusajal.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(4) Välismaalane peab oma elukoha Eestis registreerima rahvastikuregistris ühe kuu jooksul elamisloa alusel Eestisse saabumisest või Eestis viibimisest arvates.

(5) Välismaalane, kellele on antud elamisloa ettevõtluseks, ei tohi Eestis töötada teise isiku alluvuses. Välismaalane, kellele on antud elamisloa ettevõtluseks äriühingus osalemise eesmärgil, võib töötada elamisloaga kindlaksmääratud äriühingus juhtimisfunktsiooni täitmiseks.

(6) Elamisloaga ettevõtluseks määratakse kindlaks ettevõtja tegevusalad ja vajadusel tegevuspiirkond.

(7) Välismaalane, kellele on antud elamisloa ettevõtluseks, on kohustatud teavitama Kodakondsus- ja Migratsiooniametit käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes sätestatud elamisloa andmise aluseks olnud asjaolude muutumisest, raskustest võetud kohustuste täitmisel või võetud kohustuste täitmise võimatusest.

(8) Elamisloa ettevõtluseks võib pikendada, kui on jätkuvalt täidetud elamisloa andmise aluseks olevad tingimused, välismaalasel on tegelik eluruum Eestis ja välismaalase senine tegevus on olnud vastavuses elamisloa andmise ja pikendamise tingimustega.

(9) Elamisloa andmisest ettevõtluseks või selle pikendamisest keeldutakse või elamisloa tunnistatakse kehtetuks, kui elamisloa andmise või pikendamise tingimused ei ole täidetud või välismaalane, esitatud äriplaani, äripartnerid või esitatud rahalised allikad ei ole usaldusväärsed.

(10) Elamisloa pikendamisest keeldutakse või see tunnistatakse kehtetuks, kui välismaalase senine tegevus ei ole vastavuses äriplaaniga, käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatud tingimustega või välismaalane ei ole täitnud käesolevast või muust seadusest tulenevat kohustust.

[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.05.2003]

§ 13⁵. Tähtajalise elamisloa taotluse läbivaatamata jätmine

Tähtajalise elamisloa taotlus loetakse ilmselgelt põhjendamatuks ja jäetakse sisuliselt läbi vaatamata, kui ilmnevad järgmised asjaolud:

- 1) välismaalasele on keeldutud käesoleva seaduse või välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse alusel elamisluba andmast ning taotleja ei ole esitanud uusi olulisi tõendeid, mis ei olnud välismaalasele eelmise taotluse menetlemise ajal teada;
- 2) välismaalane on esitanud tähtajalise elamisloa taotluse selleks, et vältida tagasi- või väljasaatmise või väljaandmise täideviimist, kui tal on olnud eelnevalt võimalus esitada tähtajalise elamisloa taotlus;
- 3) välismaalane ei ole esitanud usutavaid tõendeid tähtajalise elamisloa taotlemise põhjuse kohta;
- 4) välismaalase või käesoleva seaduse § 15¹ 3. lõikes nimetatud isiku seletused ei ole järjekindlad, on vastuolulised, ebatõenäolised või ei sisalda olustikulisi või isiklikke asjaolusid;
- 5) ilmneb haldusmenetluse seaduses sätestatud taotluse läbivaatamata jätmise alus;
- 6) välismaalasel ei ole nõutav tähtajalise elamisloa olemasolu Eestis.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 13⁶. Kaebuse esitamine

(1) Tähtajalise elamisloa või tööloa andmise või andmisest keeldumise, pikendamise või pikendamisest keeldumise või kehtetuks tunnistamise või taotluse läbivaatamata jätmise otsuse peale võib kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule või vaide. Vaideotsuse võib vaidlustada sama tähtaja jooksul halduskohtus.

(2) Kui tähtajalise elamisloa andmise või andmisest keeldumise, pikendamise või pikendamisest keeldumise otsustamine on Vabariigi Valitsuse pädevuses, ei saa vaiet esitada.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14. Tähtajalise elamisloa ja tööloa lõppemine ja kehtetuks tunnistamine

- (1) Tähtajaline elamisluba ja tööloa lõpeb:
- 1) tähtaja saabumisel;
  - 2) välismaalasele Eesti kodakondsuse taastamisel;
  - 3) välismaalase surma või surnuks tunnistamise korral.

(1¹) Tähtajaline elamisluba lõpeb pikaajalise elaniku elamisloa saamisel või uue tähtajalise elamisloa saamisel.

(2) Tähtajaline elamisluba ja tööloa tunnistatakse kehtetuks:

- 1) käesoleva seaduse § 12 4. lõikes ning 9. lõike punktides 1 ja 2 loetletud juhtudel;
- 2) välismaalase isikliku sooviavalduse alusel;
- 3) välismaalase viibimisel väljaspool Eestit rohkem kui 183 päeva aasta jooksul kokku juhul, kui välismaalane ei ole registreerinud oma eemalviibimist Eestist [Vabariigi Valitsuse kehtestatud tingimustel ja korras](#).

(3) Tähtajaline elamisluba tunnistatakse kehtetuks, kui:

- 1) välismaalasel puudub tegelik elukoht Eestis;
- 2) välismaalasel puudub kindlustusleping, mis tagaks tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise elamisloa kehtivusajal;
- 3) välismaalasele elamisloa andmise või pikendamise tingimuseks olev asjaolu ei ole täidetud;
- 4) välismaalase suhtes esineb muu elamisloa andmisest või pikendamisest keeldumise või elamisloa kehtetuks tunnistamise aluseks olev asjaolu.

(4) Tähtajalise elamisloa võib kehtetuks tunnistada, kui välismaalane ei ole seaduses sätestatud tähtajaks registreerinud rahvastikuregistris oma elukohta Eestis.

(5) Tähtajalise elamisloa võib kehtetuks tunnistada, kui välismaalase suhtes esineb § 12 10. lõikes nimetatud asjaolu.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14¹. Tähtajaliste elamislubade ja töölubade andmise korraldamine

(1) Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega:

- 1) [tähtajalise elamisloa ja tööloa taotlemise, andmise, pikendamise ning kehtetuks tunnistamise korra ja selle täitmist tagavate valitsusasutuste ja vastavate valitsusasutuste ametnike pädevuse;](#)
- 2) [käesolevas seaduses sätestatud legaalse sissetuleku ja töötasu määrad;](#)
- 3) [käesoleva seaduse § 15 1. ja 2. lõikes nimetatud informeerimise korra.](#)

(2) Siseminister kehtestab määrusega:

- 1) [tähtajalise elamisloa ja tööloa taotluste ning nende pikendamise taotluste vormid;](#)

- 2) tähtajalise elamisloa andmete välismaalase reisidokumenti kandmise ja kande annulleerimise vormid;
  - 3) tähtajalise elamisloa andmete välisriigi reisidokumenti kandmise korra.
- [RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14². Elamis- ja tööloa andmise, pikendamise ja kehtetuks tunnistamise pädevus

(1) Vabariigi Valitsuse määratud valitsusasutus otsustab tähtajalise elamisloa ning tööloa andmise või andmisest keeldumise, pikendamise või pikendamisest keeldumise või kehtetuks tunnistamise.

(2) Vabariigi Valitsus otsustab erandina tähtajalise elamisloa andmise, andmisest keeldumise või elamisloa pikendamisest keeldumise, kui taotleja on «Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelise kokkuleppe Vene Föderatsiooni relvajõudude pensionäride sotsiaalsete tagatiste küsimustes Eesti Vabariigi territooriumil» artikli 2 punktis 3 märgitud, täpsustatud ja Eesti poolt aktsepteeritud nimekirjas.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

IV². peatükk

PIKAAJALISE ELANIKU ELAMISLUBA

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14³. Pikaajalise elaniku elamisluba

(1) Välismaalasele antakse pikaajalise elaniku elamisluba, kui tema puhul on täidetud pikaajalise elaniku elamisloa andmise tingimused ja välismaalase elukoha andmed on kantud rahvastikuregistrisse.

(2) Välismaalane esitab pikaajalise elaniku elamisloa taotluse Kodakondsus- ja Migratsiooniametile, kes otsustab pikaajalise elaniku elamisloa andmise, kui välisleping ei sätesta teisiti.

(3) Eestis pikaajalise elaniku elamisluba omav välismaalane ei vaja Eestis töötamiseks ja ettevõtlusega tegelemiseks tööloa.

(4) Pikaajalise elaniku elamisluba annab välismaalasele Euroopa Liidu Nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT L 016, 23.01.2004, lk 44–53) III peatükis sätestatud õigused.

(5) Käesoleva paragrahvi 4. lõiget ei kohaldata:

- 1) pagulaste seaduses või välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduses sätestatud korras elamisloa saanud välismaalase suhtes, kellele antakse pikaajalise elaniku elamisluba;
- 2) Eestis elava Eesti kodaniku või Eesti pikaajalise elaniku elamisluba omava välismaalase kuni viieaastasele lapsele, kui lapsele antakse pikaajalise elaniku elamisluba.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14⁴. Pikaajalise elaniku elamisloa andmise tingimused

(1) Pikaajalise elaniku elamisloa võib anda välismaalasele, kes vastab järgmistele tingimustele:

- 1) ta on elanud Eestis elamisloa alusel pidevalt vähemalt viis aastat vahetult enne pikaajalise elaniku elamisloa taotluse esitamist;
- 2) tal on kehtiv tähtajaline elamisluba;
- 3) tal on püsiv legaalne sissetulek Eestis äraelamiseks;
- 4) ta on kindlustatud isik ravikindlustuse seaduse või Eesti Vabariigi välislepingu tähenduses;
- 5) ta on täitnud integratsiooninõude ja
- 6) tema puhul ei esine pikaajalise elaniku elamisloa andmisest keeldumise aluseks olevaid asjaolusid.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punkte 1–3 ei kohaldata püsivalt Eestis elava Eesti kodaniku või püsivalt Eestis elava ja Eesti pikaajalise elaniku elamisluba omava välismaalase alla üheaastase lapse suhtes.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 1 sätestatud elamisloa alusel elamise nõuet ja punkti 2 ei kohaldata välismaalase suhtes, kes on kaotanud Eesti kodakondsuse või kes on saanud ekslikult Eesti kodaniku passi kuue kuu jooksul, arvates Eesti kodakondsuse kaotamisest või Eesti kodaniku passi kehtetuks tunnistamisest.

(4) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 1 sätestatud pidevalt Eestis elamise perioodi hulka loetakse Eestist ajutist eemalviibimist, mis ei ületa kuut järjestikust kuud ja kokku kümmet kuud viimase viie aasta jooksul vahetult enne pikaajalise elaniku elamisloa taotluse esitamist.

(5) Elamisloa õppimiseks alusel Eestis viibitud aeg võetakse pikaajalise elaniku elamisloa saamiseks vajaliku viibimisperioodi arvestamisel arvesse pooles ulatuses, kui välismaalane on saanud hiljem elamisloa muul alusel.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14⁵. Integratsiooninõue

- (1) Välismaalane, kes taotleb pikaajalise elaniku elamisluba, peab oskama eesti keelt vähemalt algtasemel.
- (2) Integratsiooninõuet ei pea täitma:
  - 1) alla 15-aastane välismaalane;
  - 2) üle 65-aastane välismaalane;
  - 3) täisealine piiratud teovõimega välismaalane.
- (3) Eesti keele oskust hinnatakse eesti keele tasemeeksamil keeleseaduses sätestatud tingimustel.
- (4) Eesti keele eksamit ei pea sooritama välismaalane, kes on omandanud eesti keeles põhi-, kesk- või kõrghariduse.
- (5) Välismaalane, kes terviseseisundi tõttu pole püsivalt võimeline sooritama eesti keele tasemeeksamit, vabastatakse sellest.
- (6) Välismaalane, kes terviseseisundi tõttu pole püsivalt võimeline sooritama eesti keele tasemeeksamit täies ulatuses, teeb eesti keele tasemeeksami sellises ulatuses ja viisil, mida tema terviseseisund võimaldab.
- (7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 5 ja 6 nimetatud juhul otsustab välismaalase osalise või täieliku vabastamise eesti keele tasemeeksami sooritamisest ekspertkomisjon. Ekspertkomisjoni otsuse peale võib kolmekümne päeva jooksul otsuse kättesaamise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14⁶. Pikaajalise elaniku elamisloa andmisest keeldumine

- (1) Pikaajalise elaniku elamisluba ei anta välismaalasele:
  - 1) kellele on antud tähtajaline elamisluba käesoleva seaduse § 12² alusel, § 13² 1. lõike punktides 8–11 nimetatud tingimusel või IV³ peatükis sätestatud korras;
[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]
  - 2) kes kujutab endast ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule;
  - 3) kes on esitanud valeandmeid või kasutanud pettust pikaajalise elaniku elamisloa taotlemisel;
  - 4) kes ei vasta käesolevas seaduses sätestatud pikaajalise elaniku elamisloa andmise tingimustele.
- (2) Pikaajalise elaniku elamisloa andmisest keeldumise korral käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 2 ja 3 sätestatud alusel kaalutakse välismaalase poolt toimepandud õigusrikkumise raskust või laadi või asjaomase isikuga seotud ohte, võttes arvesse välismaalase Eestis elamise kestust ning sidemeid Eesti ja päritoluriigiga.

§ 14⁷. Pikaajalise elaniku elamisloa vorm

- (1) Pikaajalise elaniku elamisluba vormistatakse pikaajalise elaniku elamisloa andmise otsuse andmete alusel elamisloa andmete kandmise teel isikutunnistusele.
- (2) Kui välismaalane taotleb pikaajalise elaniku elamisloa andmete kandmist välisriigi reisidokumenti või välismaalase passi, kantakse tema elamisloa andmed välisriigi reisidokumenti või välismaalase passi pikaajalise elamisloa andmise otsuse andmete alusel.
- (3) Pikaajalise elaniku elamisloale tehakse märged "pikaajaline elanik – EÜ". Käesoleva seaduse § 14³ 5. lõikes nimetatud välismaalase elamisloale tehakse märged "pikaajaline elanik".
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14⁸. Pikaajalise elaniku elamisloa lõppemine

- (1) Pikaajalise elaniku elamisluba lõpeb:
  - 1) välismaalasele Eesti kodakondsuse andmisel või taastamisel;
  - 2) välismaalasele Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsuse andmisel või taastamisel;
  - 3) välismaalase surma või surnuks tunnistamise korral.
- (2) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 2 sätestatud juhul omandab isik Euroopa Liidu kodaniku alalise elamisõiguse Euroopa Liidu kodaniku seaduse tähenduses.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14⁹. Pikaajalise elaniku elamisloa kehtetuks tunnistamine

- (1) Pikaajalise elaniku elamisluba tunnistatakse kehtetuks:

- 1) välismaalase isikliku sooviavalduse alusel;
- 2) kui välismaalane on pikaajalise elaniku elamisloa saamiseks esitanud valeandmeid või kasutanud pettust;
- 3) kui välismaalane kujutab endast tõsist ohtu avalikule korrale ja julgeolekule;
- 4) kui välismaalane viibib väljaspool Euroopa Liidu liikmesriike kaksteist järjestikust kuud;
- 5) kui välismaalane on saanud pikaajalise elaniku staatuse teises Euroopa Liidu liikmesriigis;
- 6) kui välismaalase eemalviibimine Eestist on kestnud vähemalt kuus järjestikust aastat.

(2) Pikaajalise elaniku elamisloa kehtetuks tunnistamisel käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 2 ja 3 sätestatud alusel kaalutakse välismaalase poolt toimepandud õigusrikkumise raskust või laadi või asjaomase isikuga seotud ohte, võttes arvesse välismaalase Eestis elamise kestust, välismaalase vanust, pikaajalise elaniku elamisloa kehtetuks tunnistamise tagajärgi välismaalase ja tema pereliikmete jaoks ning sidemeid Eesti ja päritoluriigiga.

(3) Pikaajalise elaniku elamisloa kehtetuks tunnistamise otsustab Kodakondsus- ja Migratsiooniamet.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14¹⁰. Pikaajalise elaniku elamisloa taastamine

(1) Pikaajalise elaniku elamisloa kehtetuks tunnistamisel käesoleva seaduse paragrahvi 14⁹ 1. lõike punktis 4, 5 või 6 sätestatud juhul võib taastada pikaajalise elaniku elamisloa välismaalasele, kes vastab järgmistele tingimustele:

- 1) ta on elanud Eestis tähtajalise elamisloa alusel ja pidevalt vähemalt kaks aastat vahetult enne pikaajalise elaniku elamisloa taastamise taotluse esitamist;
- 2) tal on kehtiv tähtajaline elamisluba;
- 3) tal on püsiv legaalne sissetulek Eestis äraelamiseks;
- 4) ta on kindlustatud isik ravikindlustuse seaduse või Eesti Vabariigi välislepingu tähenduses ja
- 5) tema puhul ei esine pikaajalise elaniku elamisloa andmisest keeldumise aluseks olevaid asjaolusid.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 1 sätestatud pidevalt Eestis elamise perioodi hulka loetakse Eestist ajutist eemalviibimist, mis ei ületa kokku nelja kuud viimase kahe aasta jooksul vahetult enne pikaajalise elaniku elamisloa taastamise taotluse esitamist.

(3) Pikaajalise elaniku elamisloa taastamise otsustab Kodakondsus- ja Migratsiooniamet.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14¹¹. Pikaajalise elaniku elamisloa taotluse läbivaatamata jätmine

Kui välismaalase Eesti elukoha andmed ei ole kantud rahvastikuregistrisse, antakse välismaalasele tähtaeg elukoha andmete rahvastikuregistrisse kandmiseks. Elukoha andmete rahvastikuregistrisse kandmata jätmisel jäetakse pikaajalise elaniku elamisloa taotlus läbi vaatamata.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14¹². Kaebuse esitamine

Pikaajalise elaniku elamisloa andmise või taastamise, andmisest või taastamisest keeldumise, kehtetuks tunnistamise või taotluse läbivaatamata jätmise otsuse peale võib kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule või vaide. Vaideotsuse võib vaidlustada sama tähtaja jooksul halduskohtus.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14¹³. Pikaajalise elaniku elamisloa andmise korraldamine

(1) Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega:

- 1) pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise, andmise, taastamise ning kehtetuks tunnistamise korra;
- 2) käesoleva seaduse §-des 14⁴ ja 14¹⁰ sätestatud legaalse sissetuleku määrad;
- 3) käesoleva seaduse § 14⁵ 5. ja 6. lõikes nimetatud juhtudel eesti keele tasemeeksami sooritamise ulatuse ja viisi või nimetatud eksami sooritamise vabastamise tingimused ja korra.

(2) Siseminister kehtestab määrusega:

- 1) pikaajalise elaniku elamisloa ja pikaajalise elaniku elamisloa taastamise taotluse vormi;
- 2) pikaajalise elaniku elamisloa andmete välismaalase reisidokumenti kandmise ja kande annulleerimise vormid;
- 3) pikaajalise elaniku elamisloa välisriigi reisidokumenti kandmise korra.

(3) Käesoleva seaduse §-s 14⁵ nimetatud ekspertkomisjoni moodustab ja selle töökorralduse kehtestab haridus- ja teadusminister kooskõlastatult sotsiaalministriga.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 14¹⁴. Teabevahetuse korraldamine

Pikaajalise elaniku elamisloa alast teabevahetust Euroopa Liidu liikmesriikidega korraldab Siseministerium või siseministri määratud Siseministeriumi valitsemisala valitsusasutus.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

IV³. peatükk TÄHTAJALISE ELAMISLOA ANDMISE ERIJUHUD

[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14¹⁵. Tähtajalise elamisloa andmise erijuhud

(1) Välismaalasele võib tähtajalise elamisloa anda kaaluka avaliku huvi korral (edaspidi *tähtajaline elamisluba kaaluka avaliku huvi korral*) kuriteo tõendamiseseme asjaolude selgitamisele kaasaaitamiseks, kui:

- 1) ta on kannatanu või tunnistaja kriminaalmenetluses, mille eesmärgiks on inimkaubandusega seotud kuritegu nõukogu raamotsuse 2002/629/JSK inimkaubanduse vastu võitlemise kohta (EÜT L 203, 1.08.2002, lk 1–4) tähenduses,
- 2) ta on eelnevalt kaasa aidanud kuriteo tõendamiseseme asjaolude selgitamisele või on andnud nõusoleku seda teha ja
- 3) ta on katkestanud kõik suhted isikutega, keda kahtlustatakse või süüdistatakse kuriteo toimepanemises.

(2) Tähtajalise elamisloa andmisel kaaluka avaliku huvi korral kohaldatakse käesoleva seaduse IV¹ peatükis sätestatud tähtajalise elamisloa regulatsiooni käesolevast peatükist tulenevate erisustega.

(3) Tähtajaline elamisluba kaaluka avaliku huvi korral antakse kehtivusajaga kuni üks aasta.

(4) Tähtajalise elamisloa andmisel kaaluka avaliku huvi korral ei arvestata sisserände piirarvu.

(5) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud erijuhtudel teavitab prokuratuur või prokuratuuri korraldusel uurimisasutus välismaalast käesoleva peatüki alusel kaaluka avaliku huvi korral tähtajalise elamisloa andmise võimalusest ja tingimustest.

(6) Prokuratuuri otsusel antakse välismaalasele järelemõtlemisaega 30 kuni 60 kalendripäeva hetkest, kui teda teavitatakse kaaluka avaliku huvi korral tähtajalise elamisloa andmise võimalusest ja tingimustest, võimaldamaks välismaalasel jõuda otsusele, kas ta soovib kuriteo tõendamiseseme asjaolude selgitamisele kaasa aidata.

(7) Prokuratuur võib ennetähtaegselt kehtetuks tunnistada otsuse välismaalasele antud järelemõtlemisaja kohta, kui välismaalane on vabatahtlikult ja omal initsiatiivil loonud uuesti kontaktid isikutega, keda kahtlustatakse või süüdistatakse kuriteo toimepanemises, või välismaalane kujutab endast ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule.

(8) Järelemõtlemisaja otsuse kehtetuks tunnistamist ei põhjendata.

(9) Järelemõtlemisaja otsuse kehtetuks tunnistamisel viiakse välismaalase lahkumiskohustus viivitusega täide väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.

[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14¹⁶. Kaaluka avaliku huvi korral tähtajalise elamisloa taotlemine

(1) Kaaluka avaliku huvi korral algatatakse elamisloa andmise menetlus prokuratuuri kirjalikul taotlusel, millele on lisatud välismaalase kirjalik nõusolek. Välismaalane ei pea nimetatud elamisloa taotlust isiklikult esitama.

(2) Välismaalane kaasatakse kaaluka avaliku huvi korral elamisloa andmise menetlusse kolmanda isikuna haldusmenetluse seaduse § 11 1. lõike punkti 3 tähenduses.

(3) Käesoleva seaduse § 14¹⁵ 1. lõikes nimetatud asjaolude selgitamiseks on prokuratuuril või prokuratuuri korraldusel uurimisasutusel õigus küsitleda välismaalast, teha järelepärimisi andmekogusid haldavatesse asutustesse, kasutada psühholoogi, üld- ja erialaarstide ning tõlgi abi.

[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14¹⁷. Kaaluka avaliku huvi korral tähtjalise elamisloa andmine

(1) Tähtjaline elamisluba kaaluka avaliku huvi korral antakse prokuratuuri taotluses nimetatud tähtjaks, kuid mitte kauemaks kui üheks aastaks ning juhul, kui välismaalase puhul on täidetud käesolevas peatükis sätestatud tähtjalise elamisloa andmise tingimused ja välismaalane ei kujuta endast ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule.

(2) Kaaluka avaliku huvi korral tähtjalise elamisloa andmise otsustab Kodakondsus- ja Migratsiooniamet.

(3) Alaealisele või piiratud teovõimega isikule võib käesoleva seaduse § 14¹⁵ 1. lõikes sätestatud erijuhtudel anda elamisloa juhul, kui see on kooskõlas tema õiguste ja huvidega.

(4) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet vaatab tähtjalise elamisloa taotluse kaaluka avaliku huvi korral läbi ja otsustab nimetatud elamisloa andmise või sellest keeldumise 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamise päevast arvates.

(5) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet võib käesoleva paragrahvi 4. lõikes sätestatud tähtaega põhjendatud vajaduse korral pikendada, kui välismaalase käesolevas peatükis sätestatud tähtjalise elamisloa andmise tingimustele vastavuse kontrollimine kestab taotluse läbivaatamiseks sätestatud tähtajast kauem.

[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14¹⁸. Välismaalase viibimiskoht ja välismaalasele osutatavad teenused

(1) Välismaalane paigutatakse vajaduse korral käesolevas peatükis sätestatud tähtjalise elamisloa taotluse läbivaatamise ja nimetatud elamisloa andmisel elamisloa kehtivuse ajaks vastuvõtukeskusesse või Sotsiaalministeeriumi või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutuse määratud kohta.

(2) Vastuvõtukeskus korraldab välismaalasele vastavalt vajadusele toetusena välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 12 lõikes 2 sätestatud toetuste osutamise.

(3) Välismaalasele võib maksta rahalist toetust välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse §-s 36 sätestatud tingimustel ja määras.

(4) Käesolevas paragrahvis sätestatud ülesannete täitmist korraldab Sotsiaalministeerium.

[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14¹⁹. Saatjata alaealise välismaalase viibimiskoht

(1) Saatjata alaealine välismaalane, kes on saanud ilma seadusliku esindajata või kes jääb Eestis viibides ilma vanemast või eestkostjast, paigutatakse kaaluka avaliku huvi korral tähtjalise elamisloa taotluse läbivaatamise ajaks ja talle nimetatud elamisloa andmisel elamisloa kehtivusajaks:

- 1) täisealise sugulase juurde,
- 2) eestkostele või perekonnas hooldamisele või
- 3) laste hoolekandeesutusse.

(2) Saatjata alaealise välismaalase viibimiskoha määramisel arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega. Võimaluse korral ei lahutata üksteisest saatjata alaealisi õdesid ja vendi.

[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14²⁰. Kaaluka avaliku huvi korral tähtjalise elamisloa pikendamine

(1) Tähtjalist elamisluba kaaluka avaliku huvi korral pikendatakse, kui nimetatud elamisloa andmise aluseks olnud asjaolud on säilinud.

(2) Kaaluka avaliku huvi korral tähtjalise elamisloa pikendamise otsustab prokuratuuri taotlusel ja välismaalase kirjalikul nõusolekul Kodakondsus- ja Migratsiooniamet.

(3) Tähtjalist elamisluba kaaluka avaliku huvi korral pikendatakse prokuratuuri taotluses nimetatud tähtjaks, kuid mitte kauemaks kui üheks aastaks korraga.

[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14²¹. Kaaluka avaliku huvi korral tähtjalise elamisloa kehtetuks tunnistamine

(1) Tähtjalise elamisloa kaaluka avaliku huvi korral võib Kodakondsus- ja Migratsiooniamet tunnistada kehtetuks:

- 1) kriminaalmenetluse lõpetamisel,
- 2) kui välismaalane on loobunud kuriteo tõendamiseseme asjaolude selgitamisele kaasaaitamisest või on vabatahtlikult taastanud suhted isikuga, kes on kuriteos kahtlustatav või süüdistatav või
- 3) kui välismaalane kujutab endast ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 1 ja 2 sätestatud juhul tunnistatakse tähtajaline elamisloa kaaluka avaliku huvi korral kehtetuks prokuratuuri ettepanekul.
[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14²². Õigus töötada

Välismaalasel, kes on saanud tähtajalise elamisloa kaaluka avaliku huvi korral käesoleva seaduse § 14¹⁵ alusel, on õigus töötada Eestis ilma tööloata.
[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14²³. Kaebuse esitamine

Käesolevas peatükis sätestatud kaaluka avaliku huvi korral tähtajalise elamisloa andmise või andmisest keeldumise, pikendamise või pikendamisest keeldumise või kehtetuks tunnistamise otsuse peale võib välismaalane esitada kaebuse või vaide käesoleva seaduse §-s 13⁶ sätestatud korras.
[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

§ 14²⁴. Kaaluka avaliku huvi korral tähtajalise elamisloa andmise korraldamine

Kaaluka avaliku huvi korral tähtajalise elamisloa andmise menetluse algatamiseks esitatavas prokuratuuri taotluses esitatavate andmete ja taotlusele lisatavate dokumentide loetelu ning prokuratuuri taotluse vormi [kehtestab siseminister määrusega](#).
[RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

V. peatükk TEADAANDMINE

§ 15. Teavitamine

[RT I 2005, 24, 181- jõust. 11.05.2005]

(1) Välismaalane on kohustatud teavitama Kodakondsus- ja Migratsiooniametit järgmistest asjaoludest:
1) perekonnaseisu muutumisest, kui perekonnaseisu muutumine on registreeritud välisriigis;
2) kriminaalkorras karistamisest, kui välismaalasele on määratud karistus välisriigi õiguskaitseorgani poolt;
3) elamisloas töötamiseks kindlaks määratud töötamise tingimuste muutmisest ja lepingu lõpetamisest, kui välismaalasele on antud elamisloa töötamiseks;
4) kindlustuslepingu, mis katab välismaalase haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise, lõppemisest või lõpetamisest.

(2) Tööandja on kohustatud teavitama Kodakondsus- ja Migratsiooniametit elamisloas töötamiseks kindlaks määratud töötamise tingimuste muutmisest ja lepingu lõpetamisest, kui välismaalasele on antud elamisloa töötamiseks.

(2¹) Teadus- ja arendusamet on kohustatud viivitamata teavitama Kodakondsus- ja Migratsiooniametit välismaalasega sõlmitud võõrustamislepingu lõpetamisest.
[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(3) Õppeasutus on kohustatud teavitama Kodakondsus- ja Migratsiooniametit elamisloa õppimiseks saanud välismaalase õppeasutusest eksmatrikuleerimisest, õpingute lõpetamisest või katkestamisest või välismaalasega sõlmitud praktikalepingu lõpetamisest.
[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

(4) Välismaalane majutatakse majutusettevõttes vastavalt turismiseaduse nõuetele. Majutusettevõtte on kohustatud esitama majutatud välismaalase andmetega külastajakaardi Kodakondsus- ja Migratsiooniameti, Kaitsepolitsei, piirivalveasutuse või siseministri määratud politseiasutuse nõudmisel teavet nõudnud asutusele.

(5) [Kehtetu - RT I 2005, 24, 181- jõust. 11.05.2005]

(6) [Kehtetu - RT I 2005, 24, 181- jõust. 11.05.2005]

§ 15¹. Kontrolli teostamine

(1) Välismaalasel on kohustus tõendada viisa, elamisloa ja tööloa andmise ja pikendamise aluseks olevaid asjaolusid.

(1¹) Välismaalase Eestisse kutsuja on kohustatud tõendama viisakutse kinnitamise aluseks olevaid asjaolusid ja võimelisust täita viisakutsega võetavaid kohustusi.

(1²) Välismaalane on kohustatud tõendama viibimisaja pikendamise aluseks olevaid asjaolusid.

(2) Välismaalasel, välismaalase perekonnaliikmel, välismaalase Eestisse kutsujal ning muul asjassepuutuval isikul on kohustus anda kodakondsus- ja migratsiooniametniku või konsulaarametniku nõudmisel kirjalikke ja suulisi seletusi käesoleva paragrahvi 1., 1¹. ja 1². lõikes nimetatud asjaolude kohta.

(3) Kodakondsus- ja migratsiooniametnikul, konsulaarametnikul, tööturuametnikul, piirivalveametnikul ja politseiametnikul on õigus vastavalt pädevusele Eestis viibimise või töötamise seadusliku aluse taotlemise, omamise, pikendamise taotlemise või kehtetuks tunnistamise või viisakutse kinnitamise taotlemise aluseks olevate asjaolude kontrollimiseks küsitleda välismaalast, tema perekonnaliikmeid, tema Eestisse kutsujat ja muid asjassepuutuvaid isikuid ja asutusi ning siseneda isiku loal tema eluruumi.

(3¹) Välismaalase riigis viibimise ja töötamise seaduslikkuse kontrollimisel võib kodakondsus- ja migratsiooniametnik kasutada füüsilist jõudu, erivahendeid, käeraudu, kumminuia ja gaasirelva väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.

(4) Välismaalane on kohustatud tema Eestis viibimise või töötamise seaduslikkuse kontrollimiseks esitama politseiametniku, piirivalveametniku või kodakondsus- ja migratsiooniametniku nõudmisel isikut tõendava dokumendi ning Eestis viibimise ja töötamise seaduslikku alust tõendava dokumendi.

(5) Välismaalane, tööandja ja muud asjassepuutuavad isikud on kohustatud tõendama politseiametniku või kodakondsus- ja migratsiooniametniku nõudmisel välismaalase Eestis töötamise asjaolusid ning Eestis töötamiseks seadusliku aluse taotlemise, pikendamise või omamise aluseks olevaid asjaolusid.

(6) Tööandja on kohustatud viivituseeta võimaldama kodakondsus- ja migratsiooniametnikul või politseiametnikul juurdepääsu tööruumidesse, töötajatele, andmetele ja dokumentidele, mis puudutavad antud tööandja juures töötavaid välismaalasi. Tööandja juures teostatud kontrolle arvestatakse tööandja usaldusvääruse hindamisel, kui elamisloa taotletakse töötamiseks selle tööandja juures.
[RT I 2004, 53, 369- jõust. 01.01.2005]

§ 15². Daktüloskopeerimine

(1) Politseiametnik, piirivalveametnik või kodakondsus- ja migratsiooniametnik teostab seadusliku aluseta Eestis viibiva vähemalt 14-aastase välismaalase daktüloskopeerimise vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu määrusele 2725/2000. Daktüloskopeerimisel kogutud andmed edastatakse kontrollimiseks Eurodac-süsteemi kesksusele vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu määrusele 407/2002.

(2) Politseiametnik, piirivalveametnik või kodakondsus- ja migratsiooniametnik võib teostada ka seadusliku aluseta Eestis viibiva alla 14-aastase välismaalase daktüloskopeerimise, kui teisiti ei ole võimalik isikut tuvastada.

(3) Alla 14-aastaselt välismaalasel sõrmejälgede võtmise otsustamisel arvestatakse eelkõige nimetatud isiku õiguste ja huvidega.

(4) Välismaalase suhtes, kes keeldub daktüloskopeerimisest, võidakse kohaldada sundi.

(5) Daktüloskopeerimisel kogutud andmed kantakse riiklikusse sõrmejälgede registrisse.

(6) [Siseminister kehtestab](#) daktüloskopeerimisel kogutud andmete riiklikusse sõrmejälgede registrisse edastamise vormi.

[RT I 2005, 71, 548- jõust. 08.01.2006; 01.03.2006]

§ 15³. DNA proovide võtmine

(1) Politseiametnik, piirivalveametnik või kodakondsus- ja migratsiooniametnik võib teostada seadusliku aluseta Eestis viibivalt välismaalasel DNA proovide võtmise, kui teisiti ei ole võimalik isikut tuvastada.

(2) Alaealiselt DNA proovide võtmise otsustamisel arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega.

(3) Välismaalase suhtes, kes keeldub DNA proovide andmisest, võidakse kohaldada sundi.

(4) DNA proovide tulemusel saadud andmed kantakse riiklikusse DNA registrisse.

[RT I 2005, 71, 548- jõust. 08.01.2006; 01.03.2006]

§ 16. Välismaalaste üle arvestuse pidamine

Eestis seadusliku aluseta viibivate ja viibinud välismaalaste kohta peab Kodakondsus- ja Migratsiooniamet arvestust [siseministri poolt määrusega kehtestatud korras](#).

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.03.2005]

§ 16¹. Välismaalase Eestis viibimise ja Eestist lahkumisega seotud kulude kandmine

(1) Välismaalane on kohustatud kandma Eestis viibimise ja Eestist lahkumise kulud, sealhulgas väljasõidukohustuse sundtäitmise, väljasaatmiskeskuses ja politsei arestimajas viibimise kulud, mis kantakse seoses välismaalase Eestist väljasaatmisega.

(2) Isik, kes transportis või kelle esindaja transportis välismaalase, kellel puudus Eesti piirile saabumisel Eestis viibimise seaduslik alus või piiriületamist võimaldav dokument (edaspidi *vedaja*), Eesti piirile, on kohustatud Eesti piirilt tagasisaadetava välismaalase toimetama tagasi samasse kohta, kust vedaja välismaalase transpordivahendile võttis, või välismaalase asukohariiki.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud kohustuse täitmata jätmisel on isik, kelle kutsel välismaalane Eestisse saabus (*kutsuja*), kohustatud hüvitama välismaalase väljasõidukohustuse sundtäitmise ning väljasaatmiskeskuses ja politsei arestimajas viibimise kulud.

(4) Käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud kohustuse täitmata jätmisel on vedaja kohustatud hüvitama välismaalase väljasõidukohustuse sundtäitmise ning väljasaatmiskeskuses ja politsei arestimajas viibimise kulud.

(5) Kulude hüvitamiseks tehakse kutsujale või vedajale Kodakondsus- ja Migratsiooni- ja Piirivalveameti, Piirivalveameti või politseiasutuse poolt ettekirjutus hüvitada välismaalase väljasõidukohustuse sundtäitmise kulud vabatahtlikult 90 päeva jooksul ettekirjutuse tegemise päevast arvates. Ettekirjutuses tehakse hoiatus ettekirjutuse sundtäitmise kohta täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

(6) Ettekirjutuse täitmata jätmisel täidetakse ettekirjutus ja nõutakse kulud sisse täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

(7) Kui välismaalasel ei olnud Eestisse kutsujat, võib väljasõidukohustuse sundtäitmise kulud sisse nõuda käesoleva paragrahvi 5. ja 6. lõikes sätestatud korras välismaalaselt.

(8) Sissenõutavate väljasõidukohustuse sundtäitmise kulude loetelu ning välismaalase väljasaatmiskeskuses või politsei arestimajas viibimisega seotud sissenõutavate kulude määrad kehtestab siseminister määrusega.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

V¹. peatükk VASTUTUS

§ 16². Eestis seadusliku aluseta viibivale välismaalasele eluaseme võimaldamine

(1) Eestis seadusliku aluseta viibivale välismaalasele eluaseme võimaldamise, välja arvatud tema majutamisel majutusettevõttes, või temaga üürilepingu sõlmimise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.
[RT I 2005, 24, 181- jõust. 11.05.2005]

§ 16³. Eestis töötamiseks seaduslikku alust mitteomava välismaalase Eestis töölevõtmine

(1) Eestis töötamiseks seaduslikku alust mitteomava välismaalase töölevõtmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, - karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.
[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.03.2003]

§ 16⁴. Välismaalase ilma seadusliku aluseta Eestis töötamine

Eestis töötamiseks seaduslikku alust mitteomava välismaalase poolt Eestis töötamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.
[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.03.2003]

§ 16⁵. [Kehtetu - RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.03.2003]

§ 16⁶. Välismaalase seadusliku aluseta Eestis viibimine

Välismaalase seadusliku aluseta Eestis viibimise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.
[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.03.2003]

§ 16⁷. Välismaalase transiitsooni, riigipiirile või ajutisele kontrolljoonele toimetamine

Transporditeenust osutava juriidilise isiku poolt Eestis või transiitsoonis viibimiseks seaduslikku alust mitteomava välismaalase transiitsooni, riigipiirile või ajutisele kontrolljoonele vahetu toimetamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.
[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.03.2003]

§ 16⁸. Menetlus

(1) Käesoleva seaduse §-des 16²–16⁴, 16⁶ ja 16⁷ sätestatud väärtegadele kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja väärteomenetluse seadustiku sätteid.

(2) Käesoleva seaduse §-des 16²–16⁴, 16⁶ ja 16⁷ sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on:
1) politseiprefektuur;
2) Kodakondsus- ja Migratsiooniamet.

(3) Paragrahvides 16⁶ ja 16⁷ sätestatud väärteo kohtuväline menetleja on Piirivalveamet.
[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.03.2003]

VI. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 17. Isikukood

Välismaalasele, kellele on antud elamisloa, antakse isikukood rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras.
[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.05.2003]

§ 17¹. Välismaalase ravikindlustatus

Välismaalasel ei pea olema seaduses sätestatud kindlustuslepingut, mis tagaks tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise, ajal, kui välismaalane on ravikindlustuse seaduse kohaselt kohustusliku ravikindlustusega kindlustatud isik, või välislepingus sätestatud juhul.
[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.05.2003]

§ 17². [Kehtetu - RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 17³. Tähtaja ennistamise keeld

Tähtajalise elamisloa pikendamise, tööloa pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa taotlemiseks ettenähtud tähtaega ei ennistata, kui elamisloa või tööloa kehtivusaeg on lõppenud.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 17⁴. Isikuandmete töötlemine

(1) Eestis viibimise või töötamise seadusliku aluse taotlemise, selle omamise õiguspärasuse kontrollimise, pikendamise taotlemise või kehtetuks tunnistamise, samuti väljasõidukohustuse täitmise menetluses võib töödelda isikuandmeid, sealhulgas eraelulisi ja delikaatseid isikuandmeid ilma isiku nõusolekuta.

(2) Isik on kohustatud andma pädevatele haldusorganitele käesolevas seaduses ning väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud andmeid, sealhulgas biomeetrilisi andmeid.
[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 17⁵. Isikuandmete edastamine ja saamine

(1) Välismaalase kohta kogutud andmete, sealhulgas §-s 17⁴ nimetatud andmete edastamine välisriigile või rahvusvahelisele organisatsioonile on lubatud välislepingust, Euroopa Liidu õigusaktist või muust õigusaktist tuleneva kohustuse täitmiseks.

(2) Välislepingust, Euroopa Liidu õigusaktist või muust õigusaktist tulenevate kohustuste täitmiseks võib töödelda välisriigilt või rahvusvaheliselt organisatsioonilt saadud isikuandmeid, sealhulgas §-s 17⁴ nimetatud andmeid.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 18. Välisesinduste töötajad

Välisriikide diplomaatiliste esinduste ja konsulaarasutuste töötajate ja nende perekonnaliikmete viibimise ja töötamise Eestis sätestavad välislepingud ja muud rahvusvahelise õiguse aktid.

[RT I 1999, 27, 395- jõust. 01.10.1999]

§ 18¹. Vanglas viibivad välismaalased

Eestis vanglas viibival välismaalasest kinnipeetaval ei pea olema Eestis viibimiseks käesoleva seaduse § 5¹ lõikes 1 sätestatud seaduslikku alust.

[RT I 2004, 28, 189- jõust. 01.05.2004]

§ 19. Elamis- ja töölubade register

Elamis- ja töölubade ning tähtjalise elamisloa ja tööloa ning nende pikendamise taotluste, pikaajalise elaniku elamisloa ja elamisloa taastamise taotluste, elamisloa andmete välisriigi reisidokumenti kandmise taotluste ja Eestist eemalviibimise registreerimise taotluste ning nende suhtes tehtud otsuste, samuti kehtetuks tunnistatud elamis- ja töölubade kohta peetakse [riiklikku elamis- ja töölubade registrit](#).

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 20. Enne 1995. aasta 12. juulit elamisluba taotlenud välismaalase õiguslikud tagatised

(1) Välismaalasele, kes on taotlenud elamisluba enne 1995. aasta 12. juulit ja kellele on elamisluba antud ning kes ei kuulu välismaalaste seaduse § 12 4. lõikes nimetatud välismaalaste hulka, säilivad varasemates Eesti Vabariigi õigusaktides sätestatud õigused ja kohustused.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud välismaalane ei vaja tema tähtjalise elamisloa kehtivusaja jooksul Eestis töötamiseks tööloa.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 21. Sisserände piirarvu mittekohaldamine

Väljaspool sisserände piirarvu võib elamisloa anda välismaalasele, kellele elamisloa andmine on põhjendatud ega kahjusta Eesti riigi huve ja kes asus Eestisse elama enne 1990. aasta 1. juulit ja ei ole pärast nimetatud tähtaega lahkunud elama mõnda teise riiki.

[RT I 1999, 27, 395- jõust. 01.10.1999]

§ 22. Kohaliku omavalitsuse kohustus elamisloa vormistamisel

Kohalik omavalitsus on kohustatud jälgima, et omavalitsuse territooriumil viibiva välismaalase elamisluba oleks vormistatud vastavalt käesolevale seadusele ja Vabariigi Valitsuse kehtestatud korrale ning tähtjaks. Vastasel juhul on kohalik omavalitsus kohustatud sellest informeerima Kodakondsus- ja Migratsiooniametit.

[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.05.2003]

§ 23. Tööandja kohustused

(1) Tööandja on kohustatud kontrollima, et tema juures töötaval välismaalasel oleks Eestis töötamiseks seaduslik alus.

(2) Tööandjal on keelatud sõlmida lepingut töötamiseks välismaalasega, kellel puudub seaduslik alus Eestis töötamiseks.

(3) Tööandja on kohustatud lõpetama lepingu välismaalasega, kellel puudub seaduslik alus Eestis töötamiseks.

[RT I 2003, 4, 20- jõust. 01.05.2003]

§ 23¹–23⁶. [Kehtetud -RT I 2002, 63, 387- jõust. 01.09.2002]

§ 23⁷. Alalise elamisloa alusel Eestis viibiv välismaalane

(1) Alalist elamisluba omav välismaalane loetakse pikaajalise elaniku elamisluba omavaks välismaalaseks.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud välismaalase taotlusel kantakse tema pikaajalise elaniku elamisloa andmed isikutunnistusele, välismaalase passi või välisriigi reisidokumenti.

(3) Pikaajalise elaniku elamisluba annab käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud välismaalasele Euroopa Liidu Nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ III peatükis sätestatud õigused, välja arvatud juhul, kui:

- 1) välismaalane omas enne alalise elamisloa andmist tähtajalist elamisluba, mis oli antud pagulaste seaduses sätestatud korras;
- 2) alalist elamisluba omav välismaalane on alla viieaastane.

(4) Käesoleva paragrahvi 3. lõike punktides 1 ja 2 nimetatud välismaalase pikaajalise elaniku elamisloale tehakse märged "pikaajaline elanik".

(5) Kuni välismaalase taotlusel tema pikaajalise elaniku elamisloa andmete isikutunnistusele, välismaalase passi või välisriigi reisidokumenti kandmiseni tõendavad välismaalase pikaajalise elaniku elamisloa olemasolu välismaalase isikutunnistusele, välismaalase passi või välisriigi reisidokumenti kantud alalise elamisloa andmed. [RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.06.2006]

§ 23⁸. Riiklikult tunnustamata õppekava alusel õppimiseks antud elamisloa pikendamine

Välismaalase elamisluba võib pikendada kuni üheks aastaks, kui talle on antud elamisluba õppimiseks kõrgharidustaseme riiklikult tunnustatud õppekava alusel enne 2007. aasta 1. oktoobrit ja kui:

- 1) välismaalane jätkab õppimist õppekava alusel, millel õppimiseks elamisluba anti;
- 2) välismaalane vastab käesoleva seaduse § 12² 2. lõike punktides 1–4 ja 6–8 ning 9. lõikes sätestatud tingimustele;
- 3) ei esine muid elamisloa pikendamise keeldumise aluseks olevaid asjaolusid.

[RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

§ 24. [Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 25. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub Riigi Teatajas avaldamise päevast.

Õiend

Parandatud muutmismärked.

¹Nõukogu direktiiv 2004/81/EÜ elamisloa väljaandmise kohta pädevate asutustega koostööd tegevatele kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kelle ebaseaduslikule sisserändele on kaasa aidatud (ELT L 261, 06.08.2004, lk 19–23); [RT I 2007, 9, 44- jõust. 01.02.2007]

nõukogu direktiiv 2004/114/EÜ kolmandate riikide kodanike riiki lubamise kohta õpingute, õpilasvahetuse, tasustamata praktika või vabatahtliku teenistuse eesmärgil (ELT L 375, 23.12.2004, lk 12–18); [RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]

nõukogu direktiiv 2005/71/EÜ kolmandate riikide kodanike teadusuuringute eesmärgil riiki lubamise erimenetluse kohta (ELT L 289, 3.11.2005, lk 15–22). [RT I 2007, 61, 389- jõust. 01.12.2007]